

FUGLE & NATUR

12 tips til nye
fuglekiggere

Skagen
Fuglestation

Ghana

Lav en
fjersamling

SNESPURV

nøjsom ekstremoverlever

**Feel the intensity.
Not your equipment.**
Maximum image quality.
Minimum weight.

ZEISS

Seeing beyond

Op til 30% mindre
vægt i forhold til
sammenlignelige
konkurrenter.

ZEISS SFL-kikkerter

ZEISS SFL 30

ZEISS SFL 40

Med en **ZEISS SFL-kikkert** (SmartFocus Lightweight) kan du let opfange særlige øjeblikke. Designet til at være **så let og kompakt som muligt**, er SFL-kikkerten en perfekt tilføjelse til SF-familien.

Det **nye Ultra-High-Definition-koncept** (UHD) sikrer en naturtro farvegengivelse og et fantastisk detaljeringniveau. Takket være **SmartFocus-konceptet** er fokuseringshjulet perfekt placeret og muliggør hurtig og præcis fokusering – selv med handsker på. Den **forbedrede ergonomi** og en stor udtrædelsespupil giver en afslappet og uforstyrret synsoplevelse, og med **det lette magnesiumhus** er SFL en slidstærk og holdbar kikkert – også til kommende generationer.

www.zeiss.com/nature/s

KOLOFON

Forside

Snespurv.

Foto: John Larsen

Udgivet af Dansk Ornitologisk Forening (DOF) / BirdLife Danmark

Vesterbrogade 138-140

1620 København V

Tlf. 33 28 38 00

(alle hverdage 11-15).

Mail: dof@dof.dk

Redaktør (ansv.):

Karina Demuth

tlf. 20 85 89 69

karina.demuth@dof.dk

Korrektur:

Anne-Grete Ditlevsen

Annoncer:

Josefine Buus Jacobsen

Ture og møder:

Mia Ilander Albrechtsen

Oplag:

17.200. ISSN: 1395-8860

Layout og tryk:

KLS PurePrint A/S

PurePrint® by KLS
Producent berejdet af KLS PurePrint A/S

KLIMA-NEUTRAL
TRYKSAG

I SKOVENS DYBE STILLE RO ...

... yngler nogle af Danmarks sjældneste fugle som fiskeørn, kongeørn og perleugle, og i alt fald i 2023 for første gang også spurveugle. Herudover rummer skovene en række ynglende arter, som både er følsomme og sårbare over for forstyrrelser, inkl. skovning – især i deres yngletid.

I mange år har DOF forsøgt at få stoppet træfældning i fuglenes yngletid på statens arealer for at give fuglene fred til at yngle. Det er ikke lykkedes trods pres, også på skiftende miljøministre.

For at afbøde de værste skader vedtog Naturstyrelsen, der forvalter ca. 17 % af landets skove, en redetræspolitik for 31 arter i 2017. Her beskrives, hvordan styrelsen i særlig grad vil beskytte fuglene, hvis de slår sig ned for at yngle. I kategori 1, de særligt sårbare, er fiskeørn, havørn, kongeørn, rød glente og sort stork, som alle kræver særlig opmærksomhed. I den laveste kategori, hvor Naturstyrelsen også vil tage hensyn, er fx skovhornugle, natugle, stor flagspætte og spurvehøg. En fuldkommen liste kan søges på nettet under 'redetræspolitik'.

Sideløbende med beskyttelsespolitikken har Naturstyrelsen oprettet et såkaldt Pas På-kort, hvor bl.a. kendte reder af beskyttelseskrævende fuglearter registreres digitalt. Det gør, at skovningsmaskinerne i yngletiden kan holde en vis afstand til de kendte ynglesteder for de 31 arter.

DOF, og især vores lokalafdelinger, er løbende i dialog med Naturstyrelsens lokale enheder, så fuglerederne kan beskyttes. **Hvis du derfor har kendskab til reder af de 31 arter i de statslige skove, så kontakt din lokalafdeling, så du kan få beskyttet den rede, som du har kendskab til.**

DOF har efterlyst opdateret viden om, hvor skovningerne er planlagt, så aktive DOF'ere har bedre mulighed for at gennemgå de konkrete skovparceller, før gribearmene på de larmende skovningsmaskiner går løs på skovens træer. Dette redskab er nu udviklet af Naturstyrelsen, så DOF's lokalafdelinger har overblik over, hvor der er planlagt skovning. Det er et rigtig godt redskab, så lad os få indtastet så mange reder som muligt, så de kan blive beskyttet, i al fald i yngletiden. Flere reder er lettest at finde i vinterhalvåret, så kig dig for i efterårs- og vinterskoven.

Da den første skovtælling blev foretaget i 1923, var 7,5 % af Danmark dækket af skov, så på 100 år er der sket en fordobling. Det har været en god udvikling for skovfuglene, og når andelen af urørt skov og naturnationalparker i de kommende år vokser, som det er planlagt i statens skove, er der måske en chance for, at den sorte stork igen vil yngle en dag.

Skal de følsomme og sårbare skovfuglearter have optimale muligheder for at slå sig ned og yngle i fred, er det dog nødvendigt, at Naturstyrelsen er meget bevidst om, at dele af skovene bør prioriteres til skovens store vingefang og de fåtallige ynglefugle. De skal have fred til at yngle og opfostre deres afkom i skovens dybe, stille ro!

EGGON ØSTERGAARD,
FORMAND DOF

GIV ET MEDLEMSKAB I GAVE

Dansk
Ornitologisk
Forening

BirdLife
DANMARK

Modtageren af din gave får et års medlemskab af DOF og en velkomstpakke, som blandt andet indeholder det nyeste nummer af Fugle & Natur og lidt forskelligt information om fugle, redekasser og fodring af fugle i haven.

dof.dk/gave

+45 33 28 38 00 — dof@dof.dk — www.dof.dk

6 Snespurv.

Foto: John Larsen

INDHOLD

- Snespurv 6
- Dus med Rasmus Momme 12
- Danmark siden sidst 16
- Guide til nye fuglekiggere 18
- Brakordning med smuthuller 22
- Skagen Fuglestation 26
- Birding for børn:
Lav din egen fjersamling 32
- DOF's Hæderspris 2023 34
- Ghanas danske trækfugle 36
- Nyt fra verden 40
- Nakskov Indrefjord 42
- Ture og mødekalender 46

Foto: Karina Demuth

12 Mød DOF Ung's nye forperson.

32 Find gulspurvens fjer.

Foto: John Larsen

Foto: Christian Vernerlund Helligsø

12 tips til den nye birder. 18

Foto: Skagen Fuglestation

26 Der er fugle i natten.

SNESPURV:

NØJSOM EKSTREMOVERLEVER FRA NORD

I Arktis, Island og i de skandinaviske fjelde er snespurven en forårsbebuder. Hos os ankommer den ekstremt hårdføre og nøjsomme super-overlever med efteråret i hælene for at blive et lyspunkt i vinterhalvårets mørke.

AF JAN SKRIVER

Som nullermænd i vind flakser en snes snespurve uroligt afsted nær den stenede kyst, hvor fugls føde synes at være udsolgt for årstiden. Men snespurven kan kunsten at vriste livet ud af en tilsyneladende gold natur.

Meter for meter bevæger flokken sig afsted og nipper bittesmå frø fra græs og urter langs kysten, og så kan kulden og vinteren ellers bare komme an.

Vi har at gøre med verdens nordligst ynglende spurvefugl, der yngler hele vejen rundt omkring Nordpolen, bare den har klippegrund under fødderne.

Den er hårdfør hinsides menneskelig fatteevne, for den yngler i nogle af klodens mest ugæstfri arktiske egne, mange steder med isbjørnen som nabo. Og så flyver den afsted i træk-

fuglenes superliga, når den to gange om året tilbagelægger tusinder af kilometer mellem sine yngleområder og vinterkvarterer.

Snespurven er en af Den Nordlige Halvkugles mest robuste spurvefugle, og i de næste måneder kan man i Danmark støde på småflokke. Primært i kystnaturen med Vadehavet som et af artens vigtigste vinterkvarterer i Nordvesteuropa. Men den kan opleves langs stort set alle danske kyster og med lidt held også i indlandet på he-der, overdrev og høstede marker. Bare vegetationen er kort, så gæsten kan komme til fadet. ▶

“

*Snespuven yngler
i nogle af klodens
mest ugæstfri
arktiske egne.*

”

“

*Mens vi i Danmark
ser snespurven som et
varsel om vinter, er
de brogede fugle i
Grønland et tegn
på forår.*

”

Varsel om både vinter og forår

Mens vi i Danmark ser snespurven som et varsel om vinter, der giver os et stænk af melankoli, slår de brogede fugle i Grønland optimistiske forårstoner an i befolkningen, ligesom sanglærker og stære gør det hos os.

Det kan den danske ornitolog Martin Kviesgaard, der er direktør i Grønlandsbanken med bopæl i hovedstaden Nuuk, tale med om.

”Snespurven er den sande forårsbebuder blandt småfuglene i Grønland, og alle snakker om det, når de første fugle ankommer. De smukke sort-hvide hanner kommer næsten en måned før hunnerne, og det sker allerede mod slutningen af marts i Sydgrønland og her i Nuuk i løbet af april,” fortæller Martin Kviesgaard.

Mens vinterens snespurve i Danmark i reglen hører de mest øde og mennesketomme egne til, så lever snespurven også i Grønlands byer og bygder ofte helt tæt på mennesket.

”I Nuuk ser vi dem alle steder på stenede skrænter, langs stengærder og tit midt inde i byen nær boligblokke og huse. Det er vel også grunden til, at

grønlændere har et særligt forhold til snespurven. Dens nære slægtning lapværlingen holder til længere væk fra byerne i den mægtige natur, så den er ikke i samme grad en fugl, man snakker om som forårsbebuder,” siger Martin Kviesgaard.

Foderbræt yder livsforsikring

Enkelte snespurve overvintrer i den barske grønlandske natur. Vinterfuglene kommer da helt tæt på menneskeboliger og søger føde på fuglebræt, ligesom for eksempel grønirirken og skovspurven gør det i Danmark om vinteren.

Martin Kviesgaard har et fuglebræt, der har givet ham nærkontakter med snespurve i en grad, så de har bidraget til forskning i fugletræk. Fra sine vinduer har han på sit foderbræt aflæst seks snespurve, der var ringmærket nær Montreal og Toronto i Canada. For det er i Nordamerika, at de fleste grønlandske snespurve holder vinter.

Farvede ringe giver benhård viden

De næste måneder kan man i flokkene af snespurve i Danmark med lidt held få øje på farveringmærkede individer, næppe fra Canada, men fra Island, fortæller Ib Krag Petersen, der er seniorrådgiver på Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet. Han har kontakt til islandske ringmærkere, der har forskningsmæssigt fokus på snespurve.

Foto: Mogens Wedel-Hansen

FAKTA OM SNESPURVEN:

Aflæsninger af ringmærkede snespurve antyder, at fuglene er trofaste over for deres vinterresidenser. Meget tyder på, at snespurve, der for eksempel holdt vinter ved Vest Stadil Fjord i Vestjylland forgangne vinter, sagtens kan være på plads igen for at gå den vestjyske vinter i møde med afgang mod nord og nordvest i foråret 2024.

Snespurven yngler i områder med tundra og i høje fjelde med stenede områder uden ret meget plantevækst. I Nordskandinavien er den knyttet til bjergrige områder.

I yngletiden fodrer snespurven sine unger med insekter, mens den i vinterhalvåret udelukkende lever af frø.

Ynglebestandene i Norge og Sverige skønnes at tælle hhv. op imod 500.000 og 100.000 par, men bestanden kan svinge en del fra år til år. Den finske bestand er beskeden med få tusinde par. I Grønland yngler flere millioner par, måske op imod 10 millioner.

Snespurven, der kan blive 6-9 år gammel, er ikke en spurv i familie med for eksempel gråspurven. Den hører til værlingerne og er i familie med laplandsværlingen.

Snespurven kan ses i Danmark fra oktober til april.

Foto: Gannet 77, iStock

Foto: John Larsen

- "I vinteren og foråret 2021 satte en gruppe islandske ringmærkere farvede plastikringe på 350 snespurve, der yngede i den nordøstlige del af Island. For eksempel blev en snespurv den 5. april fanget nær byen Husavik og ringmærket med koden A39. Godt et halvt år senere blev den aflæst og fotodokumenteret i Vadehavet, da den tyske fotograf Henning Volmer observerede den ved Amrum den 28. november. Det var næsten 1.855 kilometer fra det sted, hvor den var blevet ringmærket. I princippet kunne denne snespurv lige så godt have befundet sig i den danske del af Vadehavet. Derfor må danske ornitologer meget gerne se flokkene af snespurve nøje igennem," siger Ib Krag Petersen.

Vinter på prærier og stepper

Snespurvens træk mønster er komplekst. Den bestand, der yngler i Vestgrønland og den sydlige del af Østgrønland trækker til det sydlige Canada og de nordlige egne af USA, hvor mange af fuglene overvintrer ved de store søer. Nogle af disse grønlandske snespurve flyver videre mod vest til USA's præriestater.

De snespurve, der yngler i de nordligste områder af Grønlands østkyst og på Svalbard har en ganske anden trækstrategi, da de via Nordskandinavien trækker til overvintringsområder på stepperne i den sydlige del af Rusland nord for Kaspiske Hav.

Islands bestand af snespurve, der tæller op imod 100.000 ynglepar, har formentlig Storbritannien og Nordvesteuropa inklusive Danmark som vinterkvarterer. Det er også tilfældet med mange af de skandinaviske ynglefugle. Det er sandsynligvis islandske, norske eller svenske snespurve, som gæster os et halvt års tid.

"Der er ringmærket langt over 20.000 snespurve på Island gennem årene, men der er meget få gemeldinger fra udlandet," siger Ib Krag Petersen.

"I Skotland er der aflæst ringmærkede islandske snespurve, og skotsk ringmærkede snespurve er aflæst på Island. Også Danmark og Holland kan mønstre ganske få aflæsninger af islandske snespurve. Der er endnu meget at lære om snespurvens træk mønster. Så vi kan kun opfordre de mange danske fuglekiggere, der tager fotos af snespurve på strandenge og i kystområder, til at holde ekstra godt øje med ringe på fuglenes ben. Hver en lille oplysning tæller, når fugletrækkets gåder skal løses." ●

2024

Eventyret starter her

Er du glad for store rejseoplevelser?

Og ønsker du at opleve enestående natur, spændende fugle og dyr, så tag med på en af vores oplevelsesrige naturrejser, hvor der naturligvis også er tid til hygge sammen med de andre rejsende.

- 14. maj** Pyrenæerne og Ebro deltaet
- 16. maj** Yellowstones hemligheder
- 19. maj** Georgiens natur og kulturhistorie
- 4. juni** Eventyr til Lofoten
- 8. september** Tre spanske nationalparker

Williams
rejsere

Vi har især fokus på naturoplevelser, og at se efter sjældne og vilde fugle i naturen, men satser også på at få kulturelle lokale oplevelser med hjem i bagagen. Rejserne er for alle der begejstres over naturen.

- 18. januar** Store oplevelser i Costa Rica
- 20. februar** Drømmerejse til Sri Lanke
- 18. marts** Oplev naturen i Sydportugal
- 20. april** Europas sidste urskov i Polen
- 23. april** Østspaniens spændende fugle

- 16. september** Portugals smukke natur
- 22. september** Georgiens store fugletræk
- 1. november** Oplev Rwandas rige dyreliv
- 15. november** Oplev det nordlige Indien
- 15. november** Sneleoparden i Lille Tibet

PS. Kom til rejseeftersmiddag den 18. november kl. 14:30. DSV Transport, Gammel Marbjergvej 17 – Roskilde. Tilmeld dig på fw@williams.dk eller ring til Finn på 2022 1990.

YES, DER ER HIT!

Fundet af en sjælden fugl kan få ham helt op i skyerne. Men også fællesskabet med andre unge birdere har en stor plads i hjertet hos DOF Ung's nye, nørdede og super entusiastiske forperson Rasmus Momme.

TEKST OG FOTO: KARINA DEMUTH

RASMUS MOMME har set på fugle fra han var 12 år, fik sin ringmærkerlicens som 16-årig og har gennemtygget store mængder af fuglebøger som hyggelæsning. Han er vild med at finde sjældne fugle, og allergladest er han for at gøre det sammen med andre. Birding er nemlig en holdsport, hvor man fejrer sine sejre sammen, og hvor man siden kan vende tilbage til det og tale om de fælles oplevelser i årevis. Fra sommeren 2023 er Rasmus Momme DOF Ung's nye forperson.

Dus med himlens fugle: Sværger du til Swarovski, Zeiss eller farmors gamle teaterkikkert? Hvad er din største oplevelse som fuglekigger? Og har du et fugletip, som du vil dele? I de kommende numre af Fugle & Natur tager vi rundt i landet og møder nogle af de mange personligheder, der sammen tegner DOF.

Hvornår begyndte du at kikke på fugle? Jeg har interesseret mig for dyr siden jeg var helt lille. Som 12-årig var jeg på min første DOF Ung-lejr. Her var jeg afsted en hel uge og havde ikke hjemve en eneste gang. Det hele sagde bare 'klik', og siden har jeg været på fugle fuld tid.

Har du en fuglementor? Der er rigtig mange, men havde det ikke været for Vicki Knudsen, der var leder på min første DOF Ung-lejr, var jeg ikke blevet hængende som birder. Hun er bare mega sjov og inspirerende, og så var det skønt med en pige i det her meget drengede fællesskab. Vicki er en super hardcore birder, der hverken behøver fjeldræv, skaljakker, vandrestøvler eller bukser med zipp-off og lommer for at finde den fede fugl og fortælle om den. Og så kan jeg godt lide, at hun giver plads til at blande det meget fuglenørdede med andet sjov og naturspas som at slå smut på vandet, tage på havnen og spise rejer eller gå på jagt efter hugorme i strandengen.

Bedste fugleoplevelse? Jeg er rigtig glad for at finde sjældne fugle. Og når man indimellem er både heldig og dygtig og finder en sjælden fugl, er det bare det vildeste adrenalinsus. Min bedste oplevelse er stadig, da jeg en halvmørk oktober eftermiddag i Blåvand fandt en taigapiber, der er en østasiatisk søster til skovpiberen og monster sjælden. Jeg var punkteret med min cykel for anden gang på en dag, og på vejen tilbage, trækkende med min flade cykel i silende regn, tjekkede jeg lige ind på Reginevej, der er et kratområde, som jeg alligevel passerede forbi. Mens jeg luskede rundt, hørte jeg et kald fra noget, der lød som en vindrossel, men da den lattede, lignede det en piber. Så fløj den ud og satte sig, så jeg kunne se den helt tæt på: En klokkeklar taigapiber med mosgrøn ryg, helt tydelige sorte bryststriber og et kraftigt lyst øjenbryn

og øreplet. Jeg har terpet fuglebøger hele mit liv, og da jeg så den, var jeg ikke et sekund i tvivl. Jeg gik selvfølgelig i dødspanik og fulgte rystende efter den med telefonen for at optage kaldet, og heldigvis holdt den sig lavt, fordi det regnede. Kort efter kunne jeg med dirrende stemme melde den ud på Zello og bagefter fotografere den og få den godkendt af SU (sjældenhedsudvalget). Det var helt fantastisk.

Værste fugle-skuffelse? Jeg har grædt over fugle to gange i mit liv. Den ene gang da jeg dippede en sinkiang-løvsanger på Christiansø, hvor jeg var

“

Jeg er rigtig glad for at finde sjældne fugle. Og når man indimellem er både heldig og dygtig og finder en sjælden fugl, er det bare det vildeste adrenalinsus.

”

på vej hen sammen med halvdelen af Europas øvrige fuglekiggere. Jeg var netop landet på Gudhjem Havn lørdag morgen, 15 år og taget afsted alene, da det blev meldt ud, at fuglen nu havde forladt øen. Det var første gang den art var set i Europa, og jeg var kommet for sent. Det var ikke den fedeste følelse.

Anden gang var i efteråret 2016, da der var invasion af den super sjældne art sibirisk jernspurv i Europa. Jeg skulle til Christiansø igen for at ringmærke i efterårsferien, og jeg glædede mig helt vanvittigt, fordi alle birdere i Danmark regnede med, at det nok var dér, at den første sibirske jernspurv ville dukke op. Men dagen før jeg kunne

slippe afsted fra min efterskole, sad jeg til matematik og fik besked om at en sibirisk jernspurv var fløjet i nettet og blevet ringmærket på Christiansø. Ikke af mig, men af en anden. Så der gik jeg lige op på værelset efter timen og fældede et par tårer. Mest fordi jeg ikke kunne dele min frustration med mine kammerater på skolen, der slet ikke forstod omfanget af min skuffelse. Det endte i øvrigt godt, med at jeg fik set en sibirisk jernspurv, da jeg endelig ankom til øen.

Bedste fugletip? Helt enkelt: Tag afsted med nogle andre! Birding er nemlig allerbedst som holdsport, og det er så fedt at gøre noget sammen med nogen. Selvfølgelig er det skønt at være ham, der finder den sjældne fugl. Men det er mindst lige så fedt at være et hold afsted sammen. Også fordi selve jagten giver en kæmpe fælles oplevelse. Om aftenen kan man fejre sine sejre sammen, og siden kan man tænke tilbage på det og tale om det igen og igen. Det er noget at det, der er så skønt ved DOF Ung og alle de ture, vi arrangerer.

Bedste fuglebog? Jeg har tyret fuglebøger som hyggelæsning siden jeg var 14 år og brugt skræmmende mange timer på at bladere i bøger, se på hjemmesider og læse turrapporter fra rejser i hele verden. Noget af det fedeste jeg ved er at sidde på nettet og læse om en eller anden tur til Tibet og glæde mig over, hvad folk har set på deres rejse og drømme mig selv afsted. Men skal jeg vælge én bog, er det selvfølgelig 'Fugle i felten', som alle fuglekiggere altid vender tilbage til, for her er alle de arter, der er fast i Danmark og også dem, der kan opleves som sjældneheder. Jeg har slidt den trykte udgave tynd og kan en del af den udenad, og i dag bruger jeg appen, hvor det hele er der, inklusive gode lydoptagelser af mange forskellige kald for hver art. ▶

Kikkert? Min Swarovski 10 x 42, som jeg har købt for mine egne sparepenge som 16-årig. Kikkerten har fulgt mig i stormvejr på Vestkysten, i Jordans ørken og i bjergene i Mongoliet i minus 10 grader. Gummibelægningen er efterhånden godt slidt, og nogle steder er delene holdt sammen med Gaffatape. Derfor er den lige nu til reparation, og jeg klarer mig med en lånekikkert.

Kamera? Jeg har netop opgraderet mit gamle Canon spejlrefleks med et lille spejlløst kamera, som vejer noget mindre og er nemmere at have med i felten. For mig er kameraet både et redskab til at tage nogle flotte billeder og i høj grad også til dokumentation især af de sjældne fund.

Hvad kan du godt lide ved at opholde dig i naturen? Nogle gange er det stedet, hvor jeg går helt amok i en hit-rus, hvor alt andet udenom forsvinder. Andre gange er naturen et rum, hvor jeg kan slappe af, være mig selv og nørde igennem, og endelig er det en fantastisk ramme for et fællesskab, hvor man kan glædes og forundres sammen.

Jeg tager meget naturen ind på arts-niveau og kan blive ved med at overraskes over, hvordan evolutionen har perfektioneret alt ned i mindste detalje.

At mursejleren kan holde sig i luften i ni måneder og sove med én hjernehalvdelen ad gangen. Eller at en lillebitte løvsanger på sølle 16 gram kan flyve hele vejen til Vestafrika og tilbage igen. Det er så sindssygt, at man næsten ikke kan fatte det.

Hvad kan du godt lide ved fuglen som væsen? Fugle er så vildt smukke og fascinerende, og i 99% af tiden opfører de sig, som man kan forvente. Men så sker der noget andet, og det appellerer til mit konkurrencegen at en fugl pludselig kan dukke op på et helt nyt og uventet sted, måske fordi den er fløjet forkert på et træk. Netop drømmen om at opleve det uventede og sjældne er for mig en del af glæden.

Hvem deler du din fugleinteresse med? Jeg har i mit liv mange gode og fantastiske mennesker, som nemt kan sætte sig ind i, hvorfor det er så fedt at være i den danske natur eller tage til Jordan på ekspedition. Men når det kommer til at forklare værdien i at finde en lille grå fugl, der sidder i en busk i Blåvand og siger 'Tik', så er det altså mine venner i DOF Ung, jeg går til.

Yndlingsfugl? Hvis jeg absolut skal udvælge én art, er det nok lunden, der er en blanding af nuttet, mærkelig, underlig, smuk og dybt karismatisk og

BLÅ BOG

Rasmus Momme, 23 år bor i andelslejlighed på Frederiksberg og studerer sang, dans og skuespil på musicalhøjskolen i København.

Rasmus har været medlem af DOF siden 2012, og er fra 2023 ny forperson for DOF Ung.

som har en nærmest menneskelig karakter i sit udtryk.

Mit allerførste minde er faktisk, at jeg går med min far oppe på Færøerne, hvor jeg boede som barn og ser på lunder, der futter rundt ved deres redehuller. Jeg har lige været deroppe og gense dem, men har stadig til gode at se en lunde i Danmark.

Hvad er du god til? Jeg er rigtig god til kendetegn, både fordi jeg har set så mange fugle, og fordi jeg har studeret så vildt mange fuglebøger. Og så har jeg ringmærket, siden jeg var 16 år og brugt håndværket meget som et redskab til at komme ud og se verden. Det har gjort, at jeg også har en rimelig god fornemmelse for trækruter.

Hvad er du dårlig til? Jeg vil gerne være bedre til fuglestemmer, så det øver jeg ret meget. Målet er, at jeg bliver lige så god til at identificere fugle på kald, som jeg er til at gøre det via detaljer i dragten. ●

NATUR BUTIKKEN

Vesterbrogade 138 1620 København V naturbutikken.dk

Optik nyheder fra
Swarovski, Zeiss
og Kowa. Tjek
naturbutikken.dk

KOWA TSN-66A 25-60X PROMINAR TELESKOP

Kowas populære Prominar-serie er berømt for at levere enestående præstation med ekstraordinær farvenøjagtighed, og den ultrakompakte TSN-66 følger denne tradition. TSN-66 Prominar er et let og kompakt spotting scope med en 66 mm objektivlinse, der tilbyder imponerende detaljer og klarhed. Det vejer kun 1500 g og måler 365 mm inklusive okular, hvilket gør det ideel for fuglekiggere og friluftsentusiaster, der ønsker fremragende billedkvalitet uden besvær. Kowa's avancerede optiske teknologi, inklusive fluoritkristal og forbedrede coating, sikrer optimal ydeevne uden optiske forstyrrelser. Teleskopet er også robust og vandtæt, og med et praktisk dobbeltfokus hjul til fin og grov skarphedsindstilling.

—
Pris kr. 20.225,-

Medlemspris kr. 21.900,-

SWAROVSKI EL RANGE 8x32 MED AFSTANDSMÅLER

Swarovskis seneste innovative produkt, der kombinerer SWAROVISION-teknologi med nøjagtig afstandsmåling. Den giver dig mulighed for hurtigt og præcist at finde vildtet takket være SWAROVISION-teknologiens optiske skarphed og præcision. EL Range kan tilpasses til dine specifikke behov, og du kan overføre dine egne ballistiske data sammen med lufttryk og temperaturmålinger for en nøjagtig vurdering af enhver situation. EL Range 8x42 kikkerten er alsidig og ideel til forskellige situationer, selv i svagt lys. Med sit store synsfelt og udgangspupil sikrer den optimal komfort under observation. Fås også i 10x32.

—
Pris kr. 23.465,-

Medlemspris kr. 24.700,-

ZEISS SFL 8x40

Optimeret til at være så let og kompakt som muligt, er SFL-kikkerten den perfekte tilføjelse til SF-familien. Det nye Ultra-High-Definition (UHD) koncept sikrer naturtro farvegengivelse og gør det muligt præcist at identificere de mindste træk i fjerdragten og pålideligt skelne mellem arter. Takket være dets SmartFocus Concept er fokushjulet perfekt placeret og muliggør hurtig og præcis fokusering – selv med handsker på. Den optimerede ergonomi og en stor udgangspupil giver mulighed for en afslappet og uforstyrret seeroplevelse. Kort sagt – den ideelle følgesvend til dine næste naturobservationer. Fås også i 8x30, 10x30 og 10x40.

—
Pris kr. 13.490,-

Medlemspris kr. 14.200,-

SIDEN SIDST DANMARK

JAN SKRIVER (JS) OG ANTON GUNDERSEN LIHN (AL)

Politiet svigter endnu engang en dræbt rovfugl

En musvåge er fundet dræbt ved Otterup på Nordfyn. Rovfuglen havde et skudhul i brystet og politiet blev tilkaldt for at undersøge sagen.

Efter undersøgelsen tog betjentene af sted og lod musvågen ligge. Dagen efter var rovfuglen forsvundet.

Drabet er i sig selv beskæmmende, men også politiets håndtering af sagen er fortvivlende uprofessionel, mener DOF BirdLife.

”Det er meget problematisk, at politiet ikke tager musvågen med til yderligere undersøgelse. Netop i sager om dræbte rovfugle, ser vi gang på gang, at det er vanskeligt at løfte bevisbyrden og opklare sagerne. Derfor er det jo helt i skoven, at politiet lader beviserne ligge at flyde, så gerningsmænd eller naturen selv kan fjerne dem,” siger formand Egon Østergaard. /AL

Foto: Susi Hartvig Quist

Nedtur for Danmarks store måger

Både sølvmågen og sildemågen har i år haft en ynglesæson stort set uden æg og unger. 2023 ser ud til at blive et år med en historisk ringe ynglesucces.

Mangel på føde tvinger flere af mågerne ud i nabostridigheder, kannibalisme og æggerov.

”Fuglene har hverken til lands eller i det marine miljø været i stand til at finde føde nok til æglægning og opfostring af unger,” siger Thomas Bregnballe, der er seniorforsker på Institut for Ecoscience, Aarhus Universitet.

Generelt har store mågearter som sølvmåge og sildemåge haft fremgang i takt med flere menneskeskabte fødekilder i form af åbne lossepladser, fiskeindustrien, landbruget og minkavlen. Hvis mågerne mister de lette fødesourcer, går det naturligt nok tilbage for frugtbarheden i de store mågers kolonier, fordi føden bliver mere knap. /JS

Foto: Jan Skriver

EU-plan vil genoprette tabt natur

336 parlamentsmedlemmer stemte for, mens 300 var imod og 13 stemte blankt, da Europas natur fik et løft i kraft af en storstilet naturgenopretningsplan, der i midten af juli blev vedtaget i EU-parlamentet.

Men planen halter slemt på landbrugsfronten. Agerlandets trængte fugleliv får for lidt hjælp af EU, mener DOF BirdLife.

”Der er grund til at glæde sig over, at EU bevæger sig i den rigtige retning med en plan for naturgenopretning og sætter overordnede mål for indsatsen. Men der mangler helt grundlæggende krav til landbruget, der kan rette op på agerlandet, hvor der stort set ikke er natur tilbage,” siger formand for DOF Egon Østergaard. /JS

Europas mindste ugle yngler for første gang i Danmark

Foto: Kim Olsen

Et par af den blot størreste spurveugle, der er en af verdens mindste uglearter, har fået seks unger på vingerne i Gludsted Plantage mellem Silkeborg og Herning.

“Gludsted Plantage er en perle for adskillige af vores uglearter, og potentialet for flere ynglepar af spurveugle er stort. Derfor håber jeg, at arten vil brede sig til andre større plantager. Ud fra årets ynglesucces er der en vis sandsynlighed for, at spurveuglen vil kunne etablere sig i andre jyske skovområder og sikkert også brede sig østpå i Danmark,” siger Benny Kristensen fra Facebookgruppen Danske Ugler, der arbejder på at beskytte ugler og formidle viden om dem. /JS

Forbud ophævet: Kvæg og får på græs sikrer engfuglenes levesteder

Der kan igen sættes kreaturer og får på græs på cirka 3.000 hektar statslige arealer, hvor der fra midten af april til midten af juli har været forbud mod græssende dyr. Forbuddet blev indført, fordi der på 43 stats-ejede kystnære lokaliteter i vegetationen blev konstateret høje værdier af PFAS, der er en fællesbetegnelse for en række flourholdige, miljøskadelige kemikalier.

“Det er en rigtig god nyhed, at EU-kommissionen giver lov til fortsat græsning i de fuglerige naturområder, hvor danske naturmyndigheder har pligt til at udføre pleje af hensyn til vadefugle, der risikerer at forsvinde, hvis områderne gror til i høj vegetation,” siger Egon Østergaard, der er formand for DOF. /JS

Danmark har fået sin fugleart nummer 500

Foto: Henrik Haaning Nielsen

En kaspisk præstekrave er set i Margrethe Kog Syd i marsken. Det er første gang, at denne vadefugleart fra fjerne egne i Centralasien omkring Kaspiske Hav er observeret i Danmark, der hermed har en officiel artsliste på 500 fuglearter.

Den ekstremt sjældne fugleart blev fundet af ornitologen Henrik Haaning Nielsen, der fik den i kikkerten på en tælling af ynglefugle i marsken nord for den dansk-tyske grænse.

“Mig bekendt er der ikke set kaspisk præstekrave i år i vores del af verden, så det er en ekstrem sjældenhed, vi har med at gøre. Fra vores nabolande er der gennem tiden blot tre godkendte observationer af arten i Sverige, fire i Norge og ligeså mange i Holland, mens Polen har haft to besøg af kaspisk præstekrave og Finland tre,” siger Henrik Haaning Nielsen. /JS

Christian Vemmelund Helligsø, 25 år og fra Århus, har kigget på fugle siden marts 2023.

“

Jeg har til gode at møde birdere i dårligt humør.

”

NYE FUGLEKIGGERE KAN BEGYNDE HER

Selv de hårdeste feltbisser og mest erfarne fugenørder er begyndt et sted, og en god start er at melde sig ind i DOF. En af årets nye fuglekiggere er Christian Vemmelund Helligsø fra DOF Østjylland. Hans beretning kommer her.

Nogle gange er det de små og almindelige fugle, der leverer store naturoplevelser. Denne rødhals sad fint og sang få meter fra mig.

Efter at have holdt pause fra fuglekiggeriet siden jeg var 12 år, fangede en sortstrubet bynkefugl min opmærksomhed på en lang gåtur i februar. I øjeblikket tillagde jeg det ikke den store betydning, men det blev den første af en række oplevelser, som fik mig tilbage på sporet af fuglene. De sidste seks måneder har budt på mange store naturoplevelser rundt omkring i vores skønne Danmark, og jeg har været steder i landet, som jeg ikke vidste eksisterede og fået nogle nye fine bekendtskaber. Her kommer 12 erfaringer jeg har gjort mig som ny fuglekigger, og som måske kan være nyttige, hvis du, som jeg var for bare få måneder siden, er helt ny fuglekigger.

1. Hvis du ser en fugl, du ikke kender, er den nok almindelig

Når jeg i starten så fugle, jeg ikke havde set før, kunne tankerne hurtigt flyve hen på noget sjældent. Her er det vigtigt at huske, at fugle har forskellige dragter i løbet af året, og at fugle kan se meget forskellige ud alt efter lysforholdene. Så start med at få kendskab til de mest almindelige arter - et hus bygges nedefra med fundamentet først. På den måde bliver det også lettere at sætte pris på, når der dukker noget mere sjældent op.

2. Fejlobservationer rummer et enormt læringspotentiale

Det sker for alle, også for de garvede og rutinerede. Vi kommer i ny og næ til at fejlbestemme fugle i felten. Sandheden er dog, at det sker langt oftere i starten. Det er helt okay og en blot venlig reminder om at være ydmyg omkring sit kiggeri, især hvis andre undrer sig over en observation. Hvis du er i tvivl om en fugl, er der flere ting, du kan gøre. Det første og vigtigste er at få dokumenteret fuglen, inden den forsvinder. Det kan være en feltnote, et billede eller en lydoptagelse, som efterfølgende kan deles i en gruppe som 'Feltornitologen' eller 'Rovfugle i felten' eller med en fugle-buddy med flere ture og fugle i bagagen. Fejlobservationer rummer alle et enormt læringspotentiale og er med til at gøre dig til en bedre birder.

Vandstæren blev ret hurtigt en art, som jeg bare måtte se. Det lykkedes efter to forsøg ved Giber Å.

3. Du kommer ikke udenom at lære fuglestemmer

Da jeg gik ture i starten, så jeg på fugle, det var det eneste, der betød noget. Efterhånden har jeg dog indset, at det er nødvendigt at kunne kald og sang for at finde og bestemme både de almindelige og de mere sjældne fugle. Du kan gå til opgaven på flere måder. Enten sidder du hjemme og lytter på 'Bird Guide' (app) eller 'Xeno-canto' (hjemmeside), eller du lytter i felten med støtte fra en app som for eksempel 'Merlin' eller 'BirdNET'. Husk at apps i felten udelukkende kan betragtes som støttehjul, da de ikke altid rammer rigtigt.

4. Tag på tur med de rutinerede

Som ny er det godt at få inspiration til, hvor du skal kigge på søen, himlen eller engen. Her er det meget lærerigt at komme afsted med eller stille sig hen til nogle mere garvede folk. Jeg har til gode at møde birdere i dårligt humør, så vær frimodig og spørg om du må følge med. Det samme gælder på træklokaliteter, hvor fuglene ofte ses på lang afstand. Her kan det være afgørende for os nye at stå ved de dygtige for at få en god dag.

5. Få en fugleven

Glæden er noget af det eneste, der bliver større af at blive delt. Derfor kan det virkelig sætte ild til fuglefeberen, hvis du kan dele glæden over naturen og fuglene med en anden. Her kan jeg tilslutte mig ordsproget: Lige børn leger bedst. Der er ikke noget som at fejløbe sammen i et sikkert miljø, hvor det er okay at kalde en højtflyvende sanglærke for stor fugl, når man sammen spejder mod horisonten på trækobs. Det ville man ikke have lyst til at gøre i Skagen. Derudover er det bare super hyggeligt at twitche (finde sjældne fugle) og få kilometer i benene sammen, imens et nye venskab spirer.

6. God optik er uundværligt

Afstanden til fuglene og størrelsen på dem kan gøre birding til en svær disciplin, hvis ikke du har en kikkert. Som for meget andet grej gælder det, at kvalitet og pris hænger sammen. Jeg har selv anskaffet mig en 8x42 kikkert i mellemklassen og et 200-600 mm teleobjektiv, som jeg lidt utraditionelt bruger som teleskop på mit spejlløse kamera. Til både teleskop og teleobjektiv er et stabilt og let stativ uundværligt. De fleste har et carbonstativ med et Manfrotto 128RC-hoved, men der findes selvfølgelig også andre løsninger.

7. Der er flest almindelige fugle

Birding er en voksensport. Der er klart flest almindelige fugle, og hvis du er af sted flere gange om ugen, skal du være klar på, at det er de samme fugle, du kommer til at se igen og igen. Jeg oplever, at det spiller en stor rolle, hvilket mindset man vælger at have til netop dette. Nogle er bare vildt glade for at komme ud, mens andre tærsker alle de normale arter igennem for at finde noget sjældent. Et tip kan være at finde det unikke ved hver enkelt fugl og finde det smukke i den detalje.

8. Vejret har kæmpe betydning for, hvad du ser og hører

Det kan være svært at blive klog på, hvilken vindretning og temperatur, der giver hvilke fugle på trækket. Derudover kan vind være direkte ødelæggende, hvis man går og lytter efter småfugle som for eksempel sangere, der sjældent viser sig frem. Der er ikke noget bedre end en stille aften ved Årslev Engso, hvor man kan gå fra den ene græshoppesanger til den næste eller høre blåhalsens helt tørre radiostøj krystalklart. Omvendt kan det vindstille scenarie være direkte ødelæggende på havobs. Jeg har fået en større indsigt i vejrets betydning, men der er stadig meget at lære.

Bulbjerg er virkelig en fin lokalitet, der kan minde om besøg ved de nordiske fuglefjeld. Her ride med unge.

På opdagelse i en ubesøgt skov var der pludselig fint besøg af grå fluesnapper.

En lokal kendis. Et landsvalepar har i år bygget rede i fugletårnet ved Egå Engso, og det gav mulighed for at komme ret tæt på.

9. Fugle har også præferencer for, hvor de bor

Ligesom mennesker, der har forskellige ønsker til hjemmets beliggenhed, har fugle det også. Det betyder, at du skal være klar til at bevæge dig rundt i landet, hvis du vil se mange forskellige arter. Nogle steder er bedre end andre og har en noget større diversitet. På DOF's hjemmeside er der en liste over særlig gode fuglelokaliteter på tværs af landet. Derudover er der selvfølgelig andre fantastiske lokale steder, hvor fuglene også gerne er. Udforskning af ukendte lokaliteter er blevet en af mine yndlingstilgange til birding, så jeg kan kun anbefale at prøve det af.

10. Få en hjemmebane

De fleste birdere har en hjemmebane – en lokation, hvor de kommer på de fleste ture. Jeg har nydt at komme meget ved Årslev Engso. Det har været så fedt at kunne følge med i udskiftningen af fuglene her i foråret og meget lærerigt, og så er det også bare et godt sted!

11. Tre gode bøger

'Fugle i felten' (bog og app), 'Rovfugle i felten' og "Europas Vadefugle" er alle geniale og en stor hjælp, når man er afsted på tur. Også fordi de ikke

En flok lille kobbersnepe ved Agger Tange. En lokalitet, der kun ligger 20 minutter fra mit barndomshjem og derfor er blevet besøgt et par gange i løbet af foråret.

nøjes med at vise en art i dens flotte sommerdragt. Hvis jeg skulle vælge blot én af de tre, ville det blive 'Fugle i Felten' som app.

12. Indrapporter til DOF-basen

Det har været enormt lærerigt at indrapportere og tælle fugle til DOF-basen. Jeg tror selv, at mit medlem-

skab har haft en stor betydning for min udvikling som birder. Her gælder det særligt, at man kun rapporterer fugle, som man er sikker på, da dataene bruges i forskningsøjemed. Jeg skulle derfor lige overvinde noget i mig selv, inden det blev en mere tryk vane. ●

Tårnfalk på stranden ved Fornæs.

Natugleunge i en skov syd for Aarhus.

BRAKORDNING FULD AF SMUTHULLER

På **de fede jorde** har sanglærker, agerhøns, viber og insekter ikke fået bedre levevilkår i landbrugslandet, selv om mindst fire procent af EU's landbrugsareal i år skal tages ud af dyrkning. Landmændene forpagter nemlig jord langt fra deres naturfattige kæmpemarkers som 'fjernbrak'.

AF JAN SKRIVER

Her er ingen braklagte hjørner, vibelavninger eller lærkepletter, kun kornhav og sprøjtespor, foto Jan Skriver.

Motiverne bag EU's såkaldte CAP-reform, der trådte i kraft ved årsskiftet, er ædle, for med en fire procent braklægning og udlægning af småbiotoper og markkrat m.v. ønsker man at tilvejebringe et højere naturindhold til gavn for agerlandets fauna. Men udførelsen af reformens ordlyd i Danmark er under al kritik. Hverken lærker, viber eller agerhøns har i år fået større spillerum i det østdanske industrilandbrug, selv om det er selve tanken med reformen, at fugle, dyr og insekter skal tilgodeses i det dyrkede land. Derfor har DOF sammen med en række grønne organisationer protesteret til Landbrugsstyrelsen over brakken, der blev væk.

Grønt sammenhold om reformen

Sammen med Danmarks Naturfredningsforening, Økologisk Landsforening, Danmarks Jægerforbund og Danmarks Biavlerforening har DOF skrevet til Landbrugsstyrelsen for at gøre opmærksom på, at de fire procent af det dyrkede areal, som

EU kræver udlagt til naturvenlig brak og småbiotoper m.v., bør tilhøre den enkelte ejendom og ikke lægges langt fra den pågældende gård. Som det indtil nu har fungeret i Danmark, har en del landmænd i stedet for at tage fire procent af deres dyrkede jord ud af intensiv drift omkring gården, forpagtet jord langt fra deres ejendom til at placere brakken på – 13 procent ligger således mere end 10 km fra gården (se faktaboks). På den måde bliver de intensivt dyrkede markflader større, mens fugle og insekter taber terræn. Denne såkaldte 'fjernbrak', som blandt andet er lagt på øer og i Vestjylland, er ikke med til at bryde ensformigheden i den økologiske ørken, som det intensivt dyrkede landbrug har udviklet sig til i Europa i almindelighed og i Danmark i særdeleshed.

"I dyrknings sæsonen 2023 har det været svært at få øje på udtagninger til brak m.v. på størstedelen af de monotone østdanske industrimarkflader. EU's forordning siger, at brakken skal ske 'at

Bomlærke. Foto: Uffe Jensen

farm level', altså på gårdniveau. Det er derfor en omgåelse af grundtanken, at landmanden kan forpagte sig til 'fjernbrak', mens han så fortsætter sin intensive dyrkning på markflader, der bliver stadig større, og som er uden naturindhold," siger Henrik Wejdling fra Naturpolitisk Udvalg i DOF.

Forpagtningens forbandelser

DOF og de øvrige grønne organisationer påpeger over for

Landbrugsstyrelsen, at styrelsen bør forstå og anerkender betydningen af ordlyden 'at farm level' og indskærpe over for landmændene, at brakken skal lægges på gårdniveau og ikke som 'fjernbrak'.

"Vi vil også forelægge problemstillingen og den fejlfortolkning, som vi mener styrelsen og dermed mange danske landmænd praktiserer, for EU-kommissionen. Det er vigtigt, at Danmark ændrer praksis på området, så agerlandets natur får det tiltrængte løft, der er hele ideen med brakordningen," forklarer Henrik Wejdling.

I foråret udgav DOF en folder, der henvender sig til landmænd som en brugsanvisning i fuglevenlig brak.

"I folderen anbefaler vi som tommelfingerregel at udlægge halvdelen som sammenhængende brak til gavn for eksempelvis sanglærkerne og halvdelen spredt som mindre åndehuller for faunaen. Ved at skabe lærke- og vibletter, striber med blomsterbrak og småbiotoper i tilknytning til større naturområder eller som trædesten i landskabet, opnår man de bedste resultater, hvad angår fugleliv og øvrig fauna."

Læg brak og få tak

DOF håber, at kravet om udtag kan blive knyttet til det enkelte landbrug, og at det med hjælp fra landbrugets organisationer og konsulenter bliver muligt at motivere flere landmænd til at etablere fuglevenlig brak, så agerlandets trængte arter som vible, agerhøne, sanglærke, bomlærke og gulspurv, men også tornirisk og tårnfalk kan få bedre levevilkår.

"Det bør motivere landmænd, at de på grund af den økologiske infrastruktur, som brakken danner, vil få mindre behov for at bruge pesticider, da de i stedet vil kunne få gavn af biologisk kontrol i form af rovinsekter fra de udyrkede arealer, og i tilgift vil få flere bestøvende insekter på deres marker og dermed større udbytte i de resterende afgrøder," siger Henrik Wejdling.

CAP-reformen gør det muligt for landmænd at lade arealer stå udyrkede, uden at de mister EU-støtte.

Udlægger landmændene mere end de pligtmæssige fire procent, får de supplerende tilskud til de ekstra procent, og kommer de over syv procent, får de ekstratilskud til alt over 3 procent. ●

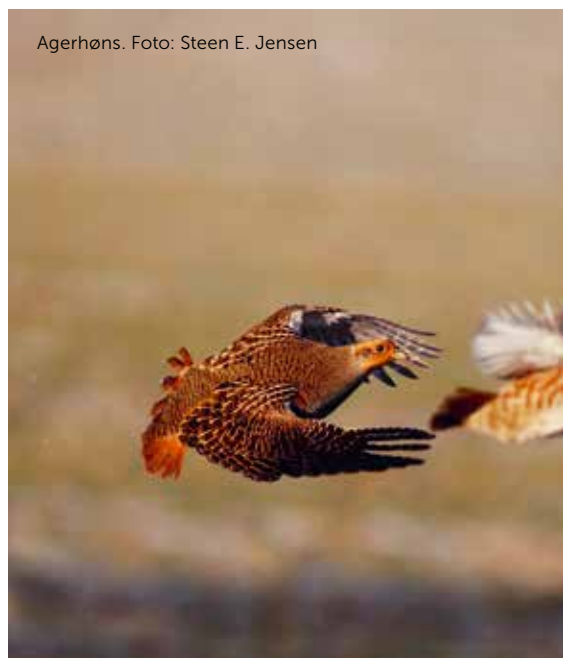
BRAKLÆGNINGEN I TØRRE TAL

Landmændene har indberettet deres brakarealer og øvrigt udtag til Landbrugsstyrelsen i foråret, og styrelsen offentliggjorde i juli måned det samlede resultat. Det viser, at dansk landbrug som helhed har overholdt udtagningskravet – endda med et lille overskud. Med knap 100.000 ha udtaget, svarende til et areal næsten på størrelse med Lolland, havner vi på 4,3 procent af det areal, som var omfattet af forpligtelsen til udtag.

Men analyser, foretaget af Landbrugsstyrelsen, viser, at 13 procent af de braklagte arealer ligger mere end 10 km fra gården, og at der er en overrepræsentation af udtagne arealer blandt de marker, der ligger mere end 50 km væk.

Det er især de små brug, der udtager mere end de 4 procent: De, der udtager 7 procent eller mere, har et gennemsnitsareal på knap 10 ha, og dækker tilsammen bare 1 procent af det dyrkede areal, mens de, der lægger sig lige omkring de krævede 4 procent, har et gennemsnitsareal der er 16 gange større, nemlig knap 160 ha, og de dækker tilsammen næsten 3/4 af det dyrkede areal.

Agerhøns. Foto: Steen E. Jensen

Våde lavninger på marken styrker både insektlivet og fuglelivet
Foto: Henrik Wejdling

Tornirisk. Foto: Steen E. Jensen

DOF BIRDLIFES BUD PÅ DEN BEDSTE BRAK:

1. Start brakarealer fra stub; de må ikke starte med græs.
2. Spred halvdelen af brakarealet ud på ejendommen og læg resten som én mark.
3. Udlæg våde lavninger på marken inklusive de nærmeste omgivelser (vibe-lavninger).
4. Placer brakstriber ind mod eksisterende natur eller til opdeling af store marker.
5. Udlæg lærkepletter i kornafgrøder.
6. Bevar næringsfattige brakmarker samme sted i flere år – flyt øvrige.

Ekstra indsats på brakken:

1. Etabler insektvolde i brakstriber.
2. Vent med at afpudse marken til efter 15.9.
3. Lav striber med blomsterbrak udvalgte steder og slå dem tidligt om foråret – inden fuglenes yngletid.
4. Riv det afslæede materiale sammen og læg det i et hjørne af marken.

Fuglerejser hvor alle kan være med

Colombia

18/11 - 3/12 + forlængelse 3/12 - 10/12 2023

Santa Martha Mountains, Guajira Peninsula, Andesbjergene, Bogota

Oilbird, Recurve-billed Bushbird, Blue-billed Curassow og meget mere!
Mange foderpladser med Kolibrer, Tangarer, flere Ant-Pittaer og mange andre

Ca. 700 arter, mange endemer

Mads og Tina Elley + lokal guide

Grey-breasted

Mountain Toucan

Taiwan

14/4 - 27/4 2024

Vi går efter alle 32 endemiske arter, bl.a. 2 fasaner, 4 laughing-thrush og Taiwan Blue Magpie
Desuden 52 endemiske racer, flere potentielle split

Chance for Malayan Night Heron, Fairy Pitta, Eastern Grass Owl, Black-faced Spoonbill samt trækgæster som Oriental Plover, Little Curlew mv

Besøg på den isolerede ø, Lanyu
Besøg evt skyskraberen Taipei 101

Mads og Tina Elley + lokal guide

Steere's Liocichla

Cuba 10/2 - 23/2 2024

Kun enkelte ledige pladser

Phillipinerne januar 2025

3 uger, Luzon, Mindanao, Palawan (planlægges)

Østlige Kina februar 2025

2 uger, traner, fasaner, Scaly-sided Merganser, Baer's Pochard og meget mere (planlægges)

Sri Lanka marts 2025

2 uger, alle endemer og mange vintergæster, Blåhval, Leopard og meget mere (planlægges)

Sri Lanka Blue Magpie

Få direkte besked når der er nyt om disse rejser. Skriv til: madselley@gmail.com

Et udvalg af vore andre rejser 2023 - 2024:

- Kerkini-søen, Grækenland 17 - 21 november 2023
- Thailand 2 - 17, februar ekstra dage 17 - 25 februar
- Trinidad og Tobago 12 - 22 marts
- Ugler, spætter og skovhøns i Dalarna, Sverige 17 - 20 april
- Rumænien 23 april - 2 maj
- Aserbajdsjan 6 - 13 maj

Programmer mv: www.fagelguidning.se

Ring gerne til Mads Elley: +45 30251715

Det personlige rejsebureau!

Foto: Skagen Fuglestation

En af stationens populære fugleture er 'Fugle i natten', der ud over nattens fugle også kan byde på spændende naturfænomener som morild fra den selvlysende mikroskopiske havalge.

Træktælling, ringmærkning, videnskabelige projekter og uddannelse af nye ornitologer fylder dagene på **Skagen Fuglestation**. Som medlem af DOF kan du både deltage som frivillig, som praktikant og som gæst i stationens smukke højloftede lejlighed.

VIND, VEJR OG ÅRSTID SÆTTER DAGSORDENEN

AF KARINA DEMUTH

På Jyllands yderste spids, hvor Skagerrak og Kattegat slår sammen og brydes, er strømmen så stærk, at badning er strengt forbudt. Her på den brede strand og i det omkringliggende fredede naturreservat finder du Danmarks rigeste og mest varierede fugleliv, og det gør Skagen til et berømt samlingspunkt for ornitologer fra hele verden. Helt ude ved Det Grå Fyr ligger DOF's nordligste Fuglestation.

Praktikophold med læring for livet

Skagen Fuglestation ledes i det daglige af naturvejleder og stationsforstander Simon S. Christiansen, og med sig har han et stærkt team af frivillige DOF'ere og et skiftende hold af 4-5 danske og internationale assistenter, der typisk er på stationen i mindst en til tre måneder i løbet af forår, sommer eller efterårs-sæsonen.

En af årets unge assistenter er tyske Simon Kiesé, som er flyttet ind på stationen i sensommeren 2023 og planlægger at blive hængende og klø på også i den kommende forårssæson.

"For mig er et længerevarende ophold en spændende mulighed for at få en pause mellem gymnasiet og universitetet, lære nogle nye mennesker at kende og få trænet mit engelsk. Ved

at følge fuglelivet over det meste af et år får jeg indblik i mange forskellige aspekter af ornitologien og en praktisk rutine i ringmærkning og træktælling. Det er alt sammen gode ting at have med mig, når jeg skal tilbage på skolebænken og tage hul på mit biologistudie," fortæller han.

Også danske Gustav Nyberg, der er på et fire måneders praktikophold som en del af sit studie som natur- og kulturformidler, er taget til Skagen både af lyst og for at lære.

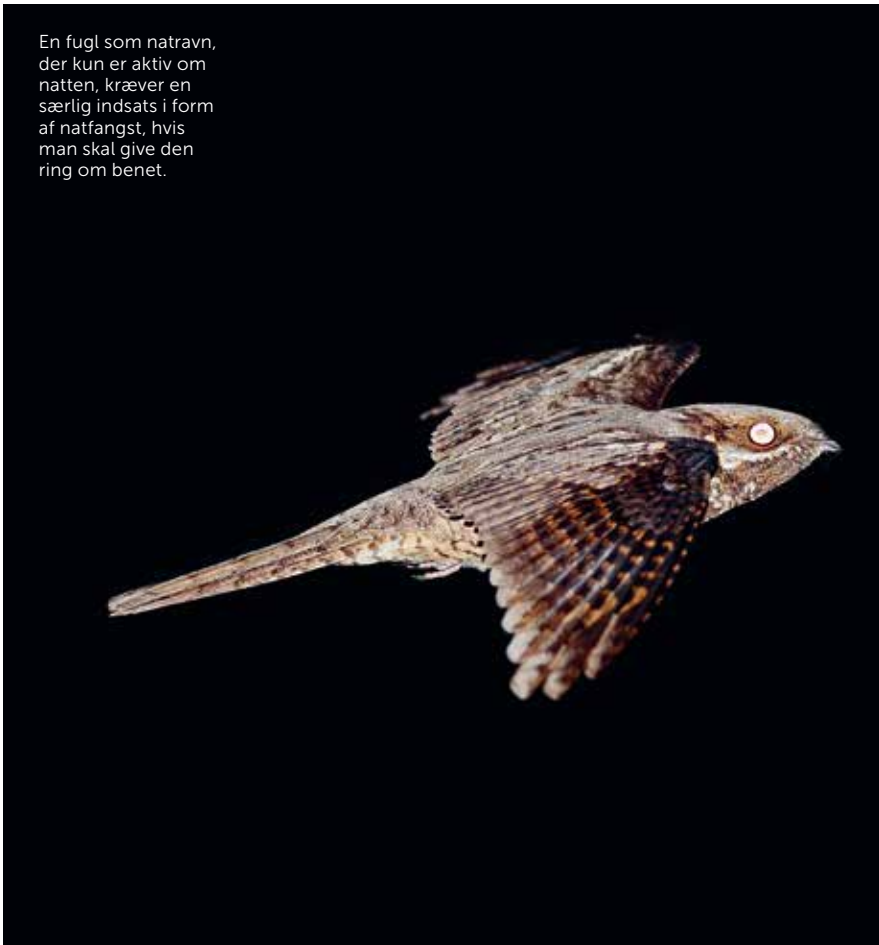
"Som praktikant får man hurtigt en god forståelse for de daglige rutiner i arbejdet med fuglene. Nogle bruger

opholdet som en del af deres uddannelse, andre ser det som en slags mini-højskoleophold, hvor man får en oplevelse for livet," fortæller han.

"Som NaKu-studerende er jeg ekstra interesseret i de opgaver, der handler om formidling, og jeg glæder mig rigtig meget til at komme med som guide på de forskellige fugleture i området. Jeg er også allerede godt i gang med ringmærkningen, er med på obs om morgenen og har været en del afsted på natfangst, hvor vi sætter net op og lokker stormsvale og natravn til ved at spille lydoptagelser med kald eller går ud med lys og varmesøgende kamera for at fange de mere jordbundne arter

Bjørn Laursen og
Gustav Nyberg (th).
Foto: Karina Demuth

En fugl som natravn, der kun er aktiv om natten, kræver en særlig indsats i form af natfangst, hvis man skal give den ring om benet.

Naturvejleder og stationsforstander Simon S. Christiansen.

som tredækker, skovsneppe og bekksiner med ketcher.”

Mesterlæreprogram for nye ornitologer

I de senere år har der glædeligt været en voksende gruppe af børn og unge som er blevet interesserede i fugle, men der er stadig brug for at rekruttere nye fuglekiggere i alle afdelinger af DOF. Her har fuglestationerne en unik mulighed for at tilbyde unge frivillige et intenst og læringsrigt ophold sammen med ligesindede. På Skagen Fuglestation er oplæringen af de unge derfor sat i system og kombinerer dagligt teori med praksis.

”Opgaven med at rekruttere og uddanne nye unge birdere er en vigtig del for hele DOF som organisation,” fortæller Simon. ”Og så håber vi selvfølgelig, at vi gennem oplæringen på vores fuglestationer, også kan engagere de unge til at deltage i andre af DOF’s

aktiviteter, når de vender hjem igen.”

En af Skagenmiljøets store læremestre er tidligere skolelærer Knud Pedersen, som i al slags vejr er på pletten ved sit faste udsigtspunkt på Grenen fra omkring solopgang.

Sammen med andre gode kræfter på Skagen Fuglestation er Knud en aktiv del af udviklingen af ’School of Birds’, som er en slags mesterlæreprogram, hvor erfarne ornitologer tager sig af den kommende generation af observatører og ringmærkere og løbende arrangerer kurser for DOF’s store korps af frivillige. Fokus kan være rovfugle, vadefugle eller småfugle, artsbestemmelse, køn, aldersbestemmelse, særlige dragtkendetegn, obs-teknik eller hvordan man bedst noterer og efterfølgende registrerer fuglene korrekt.

Denne tidlige morgen i august er det de to praktikanter Gustav Nyberg og

Bjørn Laursen, der er stødt til for at registrere morgenens træk af blandt andet storkjove, der kommer til syne fra horisontgrænsen mod nordvest og siden en lille gruppe af almindelig kjove, der efter et øjeblik lægger sig på vandet.

”Den almindelige kjove kommer i en lys og en mørk udgave,” fortæller Knud, mens Bjørn og Gustav holder dem i teleskopet. ”Det er den samme art, men typisk er den lyse udgave mere almindelig på de nordlige breddegrader. Derfor er det vigtigt at notere hvilken fase, I ser.

”Det giver os en ide om, hvor de kommer fra. Om foråret er der flest mørke fugle i starten og flere lyse senere på foråret, hvor de nordlige bestande trækker over Skagen,” siger Knud og understreger endnu engang at en vigtig egenskab for en god ornitolog er at være selvkritisk og præcis. Ofte

Det Grå Fyr er en af Skagens store turistattraktioner. Naturstyrelsen driver udstillinger og butik i stueetagen og ovenpå har DOF lejet sig ind med Fuglestationen og en lejlighed der kan benyttes af foreningens medlemmer.

Foto: Skagen Fuglestation

er det nemlig meget små detaljer, der kendetegner den gode registrering, og det har stor betydning, når man senere skal bearbejde fakta og udrede nogle tendenser.

En hånd til videnskaben

Ud over naturvejledning, guidede fugle-ture og det daglige arbejde med ringmærkning og træktælling, arbejder teamet på stationen med videnskabelige projekter og forskningsaktiviteter, ofte i et tæt samarbejde med universiteter, naturorganisationer og offentlige myndigheder. Det ligger Stations-forstanderen meget på sinde at engagere stationens frivillige i at udføre feltarbejde, som giver data til forskningsprojekter, og herigen-nem bidrage til at producere ny viden om fuglene i Danmark. Det giver samti-dig de unge frivillige rig mulighed for at træne særlige fuglefaglige kompetencer, som de kan få brug for i deres videre færd ud i verden.

Når de fleste går i seng, tager fuglestationens mandskab afsted med lygter, lyd, net, natkikkerter og detektorer for at ringmærke nattens fugle som natravn og stormsvale.

Foto: Skagen Fuglestation

Sommeren 2023 har blandt andet budt på GPS-mærkning af musvåger. GPS'erne inklusive minisolcelle med batteri monteres med en lille sele på ryggen af fuglene, og herefter er det muligt præcis at følge deres bevægelser minut for minut.

”Projektet, som vi laver i samarbejde med Aarhus Universitets Institut for Ecoscience, kan give ny viden der blandt andet er nyttig i forbindelse med placering af vindmøller. Det er nemlig ganske lidt, vi i dag ved om rovfuglenes præcise adfærd langt ude over havet,” fortæller Simon S. Christiansen.

”En anden af årets opgaver er vedligeholdelsen af en radiomast, der kan opfange signaler fra ultralette radiosendere, der er påsat småfugle som for eksempel rødhals,” fortsætter han. ”Radiomasten har modtagere vendt mod hver af de fire verdenshjørner og kan opfange signaler på op til 15 kilometers afstand. På den måde er det muligt at danne sig et overblik over småfuglenes nattræk, som vi ellers ikke normalt har mulighed for at registrere.”

”Vi har også indsamlet en del døde mallebukker, der er drevet i land især

ved Vestkysten, og sendt dem videre til Aarhus Universitet, hvor fuglenes mavesæk analyseres for indhold af plastik. Baggrunden for projektet er, at mallebuk er en art, som er særligt følsom overfor plastikforurening i havet, fordi de ofte forveksler plastik i vandoverfladen med føde. Plastik ophobes derefter i mavesækken, hvor det ikke kan udskilles. Det gør mallebukken til en god indikator, når man skal undersøge mængden af plastikforurening i havet,” tilføjer Simon S. Christiansen.

Ferieuge med formål

En del af fuglestationen er indrettet i en smuk højloftet lejlighed med egen indgang, udsigt over havet, et stort soveværelse og et rummeligt spisekøkken med langbord og god plads til gæster. Lejligheden kan bookes af foreningens medlemmer for 3-4.000 kr. for en uge, og som gæst får man en enestående mulighed for at være en del af det daglige liv på stationen, samtidig med at man kan være lidt sig selv, gå nogle ture, tage ud at spise, købe ind i byen og nyde Skagen på egen hånd.

Blandt de faste gæster i lejligheden er Jan Hjort Christensen og Kristine

Vik Kleffel fra Gilleleje. Jan, der har kigget på fugle hele sit liv og som har været en del af DOF siden 1974, deltager for eksempel på morgenobs, hvor han samtidig bidrager i oplæringen af andre frivillige tællere. Kristine vælger som regel i stedet at bruge kræfterne på selve stationen, hvor hun hygger lidt om de unge, laver god mad til hele flokken og tager sig af diverse småting i driften.

”Vi er begge to meget aktive fuglekiggere, og derfor tager vi tit et par uger i Skagen i løbet af året, og for os er det en oplagt mulighed at logere os ind og være en del af rytmen og det daglige liv på stationen. Som gæster i lejligheden får vi en ramme, der er meget mere end bare ’på ferie i Skagen’, fortæller Kristine.

”I løbet af ugen har vi både været med når solen står op og fuglene vågner og på de lange nætter med natfangst, og på fællesmødet om aftenen er vi med, når alle fortæller om deres dag og teamet fordeler de forskellige opgaver. Og i stedet for vores almindelige rytme, hvor vi står op kl. 7 og går i seng kl. 23, nyder vi at være klar til at tilpasse os efter vind, vejr og årstid og på den måde følge naturen helt tæt på.” ●

Fuglestationen råder over en fin lejlighed, som kan bookes af DOF's medlemmer. Her er det Jan Hjort Christensen og Kristine Vik Kleffel fra Gilleleje.

Foto: Karina Demuth

Som praktikant på fuglestationen oplæres man i løbet af et ophold i alt fra ringmærkning til træktælling og korrekt registrering i DOF's forskellige baser.

Foto: Karina Demuth

NATUR BUTIKKEN

Vesterbrogade 138 1620 København V naturbutikken.dk

Se flere nyheder
fra Lundhags på
naturbutikken.dk

Flere
farver

Fås til
dame og
herre

LUNDHAGS FULU HERRE DUNJAKKE

Dunjakke med 100% genanvendt dunfyld designet til at holde dig varm under enhver naturudflugt og er nem at have med i din rygsæk.

—
Pris kr. 2.999,-

Medlemspris kr. 2.399,-

Fås til
dame og
herre

LUNDHAGS SARUK FULL ZIP DAME FLEECE

Som jakke til kølige dage om efteråret, og som isoleringslag sammen med en skalkjakke på koldere dage.

—
Pris kr. 1.899,-

Medlemspris kr. 1.519,-

Flere
farver

Fås til
dame og
herre

LUNDHAGS FLOK FLEECEJAKKE

Perfekt til lange vandreture eller dagsture. Blandingen af merinould og polyester holder dig varm og hurtig tørring.

—
Pris kr. 1.399,-

Medlemspris kr. 1.119,-

LUNDHAGS OCKE HERRE SKALJAKKE

Vandtæt og fuldt udstyret jakke designet til den krævende og aktive udendørsbruger.

—
Pris kr. 4.199,-

Medlemspris kr. 3.359,-

Flere
farver

Fås til
dame og
herre

LUNDHAGS JARPEN PILE DAMEJAKKE

Den perfekte ledsager til vintersæsonen. Pelsfleeceforet giver fremragende varme.

—
Pris kr. 2.599,-

Medlemspris kr. 2.079,-

Flere
farver

Fås til
dame og
herre

LUNDHAGS PADJE LIGHT WATERPROOF DAMEJAKKE

Super let softshelljakke med høj vandtæthed og høj åndbarhed.

—
Pris kr. 3.399,-

Medlemspris kr. 2.719,-

Lav din egen Fjersamling

Det er nemt, sjovt og spændende at lave sin egen fjersamling. Fjerene finder du i naturen, og det eneste andet du skal bruge, er et hæfte til at klistre dem ind i.

AF KARINA DEMUTH OG NATURVEJLEDER SIMON S. CHRISTIANSEN.

Gulspurv. Foto: John Larsen

Du kan finde fjer alle steder i naturen. På stranden ligger der tit fjer, der er drevet ind fra havet. Mange fugle fælder nemlig deres fjer om efteråret, og så vokser der nye fjer ud. Ligesom menneskets hår hele tiden vokser og på et tidspunkt falder ud af sig selv, hvorefter der vokser nye hår ud.

Du kan også finde fjer i skoven og i haven. Måske fra en fugl, der er blevet taget af en rovfugl eller af katten. Og om efteråret kan du finde dun i forladte reder og redekasser.

Find fjerens fugl

Ved at undersøge fjerens form, farve og størrelse kan du finde ud af hvilken fugle, de stammer fra, og hvor de har siddet på fuglen. Fjeren kan for eksempel være en halefjer, en svingfjer på vingen eller en dækfjer. De fleste fugle har en kirtel ved overgumpen, som udskiller en slags olie. Når fuglen pudser sine fjer, fordeles olien, så fjerene bliver vandafvisende som en regnfrakke, så fuglen ikke bliver våd på kroppen, når det regner, eller den dykker efter føde.

Uldspurv

Foto: Karina Demuth

Du kan sætte dine fjer ind i et hæfte, og notere, hvis du finder ud af, hvilken fugl de stammer fra, eller hvor på fuglen de har siddet.

Lær mere om fjer

På hjemmesiden 'Fugle for alle' kan du læse mere om fjer og se en video, hvor DOF's naturvejleder Simon fortæller om, hvordan du for eksempel kan kende forskel på en halefjer og en svingfjer fra vingen – og se om den har siddet på højre eller venstre vinge. Du kan også finde hjælp til at bestemme fjerene i bogen 'Tracks and Signs' og på hjemmesiden Featherbase.info. ●

God fornøjelse.

Svingfjer.
Illustration:
Kitt Schwenn

Prøv at hive hårstrålerne i en fjer fra hinanden, og læg mærke til hvordan de nemt samler sig igen som i en lille lynlås. Det skyldes, at der på hver hårstråle sidder nogle bittesmå kroge, så de kan holde fast i hinanden. Det er på den måde, at fjerene kan holde sig samlet, også når fuglen flyver. Illustration: Kitt Schwenn

Fuglens dun sidder som en isolerende dyne inde under dækfjerene.
Illustration:
Kitt Schwenn

AF JAN SKRIVER

DOF'S HÆDERSPRIS 2023:

FUGLEKONGEN FISCHER AF FANØ

Klyde. Foto: Steen E. Jensen

Klyde. Foto: Erik Thomsen

DOF's Hæderspris uddeles hvert år til et medlem, som har ydet en enestående indsats i Danmark eller udlandet.

Kim Fischer er vores mand i Vadehavet. Han tæller trækfugle, aflæser farveringmærkede kystfugle, passer på sårbare ynglefugle og så tager han skraldet på stranden, der har ry for at være verdens måske reneste.

Som rundet af Sønderho på Fanø lå det i luften, at fugleliv mere end fri-mærker eller fribrydning skulle blive en livslang passion for Kim Fischer. Og så-dan blev det. Fugle blev den røde tråd, eller skulle vi sige den grønne tråd, i den 62-årige sønderhønings liv.

I slipstrømmen af fugletrækket fulgte en forståelse for sammenhængene i naturen og en trang til at passe på det miljø, som fugle og folk færdes i og er afhængige af.

”Fra barnsben var jeg omgivet af fugle, enten de var på træk eller ved lavvande rastede på vadeflader og ved flod fløj ind og stod i tætte flokke. På Blåvand Fuglestation i efteråret 1981 og i pe-rioder på feltstationerne Tipperne og Langli fik jeg indblik i systematisk indsamling af fugledata. De år gav mig indsigt og afstak en kurs mod mere sy-stematiske tællinger af fugle”, fortæller Kim Fischer.

Den første hane på Hønen

Hans viden fra Blåvand, Tipperne og Langli tog Kim Fischer med sig til hjemmebanen på Fanø, og han blev pioner på Hønen, som øens sydspids hedder. Han satte lokaliteten på Danmarkskortet som et af de helt store træksteder for småfugle om efteråret.

Gavmilde dage med sydvestlig vind kan give 100.000'er af pibere, drosler og finker over Hønen med kurs mod Rømø og videre sydpå.

”Det er stærkt underholdende og va-nedannende at følge så massive fugle-træk. Det er magisk”, siger Kim Fischer, der påpeger, at de rastende vandfugle i Vadehavet er af større, international vigtighed.

Hans optællinger gennem mere end 40 år har sammen med flere tusinde

aflæsninger af farvemærkede fugle givet værdifuld viden om fuglene.

Advokat for kolonier af kystfugle

Når man spørger fuglefolk om Kim Fischer, siger de, at han er vedholdende, uopslidelig, naturpolitisk engageret og stædig i ordets gode betydning. Hans sande domæne er i felten mere end ved skrivebordet, og for mange er han et eksempel på, at kampen for fugle og natur nytter.

I mange år har Kim Fischer argumente-ret for, at der bør sættes strømførende hegn omkring de vigtigste yngleom-råder for truede arter som hvidbrystet præstekrave, klyde og dværgterne. Nu er rævesikre hegn en realitet flere steder, og ophavsmanden er i stødet.

”Det er afgørende for kystfuglenes ynglesucces, at de har områder fuld-kommen fri for ræve. Bare én ræv kan ødelægge en ynglesæson for en koloni af terner og vadefugle. De lave elektriske hegn beskytter jordrugende fugles æg og unger, og på Grønningen nær nordspidsen af Fanø har ternerne og vadefuglene haft god ynglesucces, fordi de nu er i sikkerhed. De kom-mende år tror jeg, at vi vil se flere ræ-vesikre hegn langs hele Vestkysten”, siger Kim Fischer.

Turistboom truer Vadehavets fugle

Udover flere hegn er der brug for øget information om adgangsforholdene langs kysterne, hvor der er koloni-rugende fugle. ”Masseturismen sætter mange af Vadehavets fugle under pres. Det er godt, at folk kommer ud i naturen, men tendensen er, at turisterne bevæger sig overalt, også de steder som tidligere syntes svært tilgængelige. Turister på elcykler er den nye trend. I dag kan man opleve elcyklister på sandstrande, hvor fuglene tidligere havde fred. Særlig

splitterner bliver skræmt op, når de raster i større flokke i sensommeren. Her er der brug for forstyrrelsesfri zoner”, siger Kim Fischer.

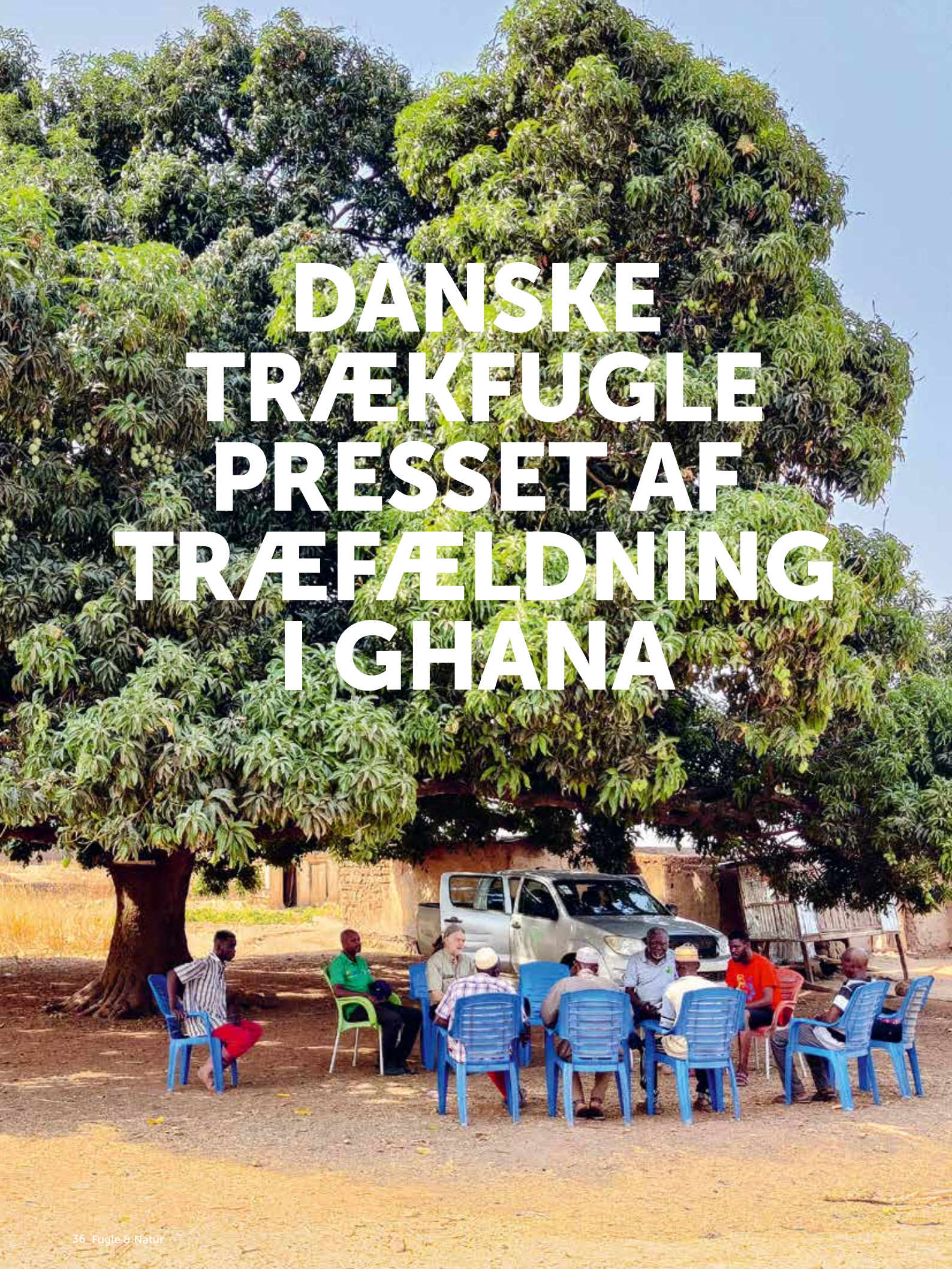
Havfald og høst af fugleviden

Næsten hver dag er Kim Fischer afsted langs vestkysten af Fanø for at samle ’havfald’, som de kalder opskyllet af plastik og anden dårligdom fra Nordsøen. Han er primus motor i den frivillige forening Ren Strand Fanø. ”Efter et blæsevejr kan 200-300 kilo affald skylle op på strandene, og i løbet af et år fjerner vi op imod 40 tons af-fald fra Fanøs strande”, siger han.

Når fuglemanden er på strandrensning, er kikkert og notesbog med, og hans tusindvis af aflæsninger bliver små brikker til det store billede af, hvor fug-lene kommer fra, og hvor de er på vej hen. På den måde går videnskab, natur og miljø hånd i hånd, når Kim Fischer er på farten.

DANSKE TRÆKFUGLE PRESSET AF TRÆFÆLDNING I GHANA

Før feltarbejdet kan gå i gang, skal der holdes møde med landsbyernes ældre. Herefter udpeges en lokal bonde, der fungerer som guide gennem det dyrkede land.

Gamle akacietræer i Ghana fældes for at indgå i produktionen af trækul. Det går ud over vores danske afrikatrækkere som løvsanger og mange andre arter. Et DOF-projekt belyser problemet.

AF LARS SMITH. FOTO: LARS SMITH OG MORTEN BENTZON HANSEN

Røg fra tusindvis af bål driver gennem luften overalt i det nordlige Ghana. Træer, der ikke bærer frugter eller nødder, fældes i hidtil uset omfang og forvandles til trækul, der køres væk i store sække på lastbiler.

Det var det syn, der mødte os to udsendte fra DOF, forstfuldmægtig Morten Bentzon Hansen og biolog Lars Smith, da vi i februar 2023 besøgte Ghana for at udføre feltarbejde i de tørre, nordlige dele af landet.

Målet med årets feltarbejde var at færdiggøre dataindsamling om forekomsten af europæiske trækfugle i forskellige typer af landbrugsområder. Feltarbejdet bestod primært i at lave transekter ved at gå til fods gennem landskabet og notere fugle og træer.

Ved tidligere års feltarbejder i Ghana har det vist sig, at løvsangere især blev fundet i områder med mange akacietræer. Håbet var, at årets undersøgelser kunne sætte en tyk streg under for-

skellen mellem landbrugsområder med større akacietræer og områder uden disse træer for at kunne dokumentere, hvilke typer af skovagerbrug, der er bedst for trækfugle.

Voldsomme forandringer

Blandt andet på grund af coronapandemien er der gået flere år, siden DOF sidst havde udsendte på feltarbejde i Ghana. Det syn, der mødte os, da vi kom tilbage til de gamle områder, var mildt sagt chokerende. ▶

I Ghana rejste vi (her Lars Smith tv.) rundt sammen med to lokale biologer fra Ghana Wildlife Society, Joseph Afrifa og vores mangeårige samarbejdspartner David Daramani (th.).

Trækul færdigproduceres ude i landskabet og pakkes i sække, der transporteres ud til nærmeste vej. En stor del af arbejdet udføres af tilflyttere og indvandrere.

På vej nordover gennem Ghana mødte vi den ene nye lastbil efter den anden, tårnhøjt lastet med sække med trækul. Langs vejene i hele det nordlige Ghana står kolossale stakke af trækul-sække og venter på lastbilerne. Trækulproduktionen er eksploderet, og enorme landområder, hvor akacietræet tidligere var udbredt skygge træ i landbruget, er nu ryddet.

Der er flere årsager til den stærkt øgede kulsvieraktivitet i det nordlige Ghana, men tre faktorer er afgørende:

For det første er der store folkevandringer både mod det nordlige Ghana, fra det overbefolkede Nigeria og fra nabolandene mod nord, hvor demokratiet svigter og fundamentalistiske grupper terroriserer landbefolkningen. Flere kilder har nævnt, at især dette har ført til en befolkningstilvækst på omkring 4 millioner i Ghana siden DOFs seneste besøg. For mange af disse indvandrere er trækulproduktionen i landområderne en måde at skaffe til føden på.

For det andet har nedlukkede markeder i forbindelse med pandemien haft stor indflydelse på den enkelte

ghanesers økonomi, da det har medvirket til øget inflation.

Og endelig har den russiske invasion af Ukraine ført til øgede priser på gas. Ca. 35% af husholdningerne i især byerne har benyttet denne energiform til madlavning, og rigtig mange er midlertidigt gået tilbage til madlavning over trækul.

I de transekter vi har gentaget i Damongo, var ændringerne omfattende både i landbrugs- og skovområder. Store dele af Scarp Forest, hvor udsendte fra DOF har ringmærket danske trækfugle i mange år, er fældet og forvandlet til plantager med nyttetræer og marker med majs og sorgum, der er vigtige fødekilder for befolkningen.

Mindre føde til løvsangeren

Da projektet i Ghana begyndte som et ringmærkningsprojekt, var det naturligt at opsøge områder med vesteuropæiske trækfugle som rørhøg, hedeheg, dværgørn, lærkefalk, landsvale, bysval, mursejler, rørsanger, sivsanger, gul vipstjert, grå fluesnapper, rødstjert,

spottesanger, stenpikker, skovpiber, tornsanger, havesanger, løvsanger og broget fluesnapper. Nogle arter finder man vidt omkring, mens andre er mere kræsne med deres habitat. Og mens den brogede fluesnapper bare har brug for en gren i skyggen under nogle blade, så forholder det sig helt anderledes med løvsangeren, der opsøger områder med blomstrende træer, især akacietræer, hvor der er en rigdom af små insekter. Mange små vesteuropæiske trækfugle har tidligere haft et kæmpestort skovsavanneområde med skovagerbrug til rådighed i vinterperioden. Fuglene er ankommet til det nordlige Ghana, samtidig med at træerne blomstrede i området. Akacietræer er specielle på den måde, at de netop i tørketiden blomstrer og bærer blade, hvilket giver perfekte forhold med halvskygge og en rigdom af insekter. Når akacierne forsvinder, må løvsangeren flyve længere mod syd og øst til mere fugtige egne. Her er konkurrencen om føden større, da der året rundt er masser af insektædende, lokale fugle samt mere vinterterritoriehævdende trækfugle. Det bærer med stor sandsynlighed ansvaret for, at vi efterhånden har så få løvsangere i Danmark om sommeren trods et øget skovareal herhjemme.

Store lastbiler transporterer de enorme mængder trækul sydpå til storbyer og havne.

Der laves små bål omkring træerne, hvorved de går ud. Senere fældes og hugges træerne i mindre stykker, der stables og dækkes med græs og jord, hvorefter de brændes til trækul.

Mangel på gamle træer

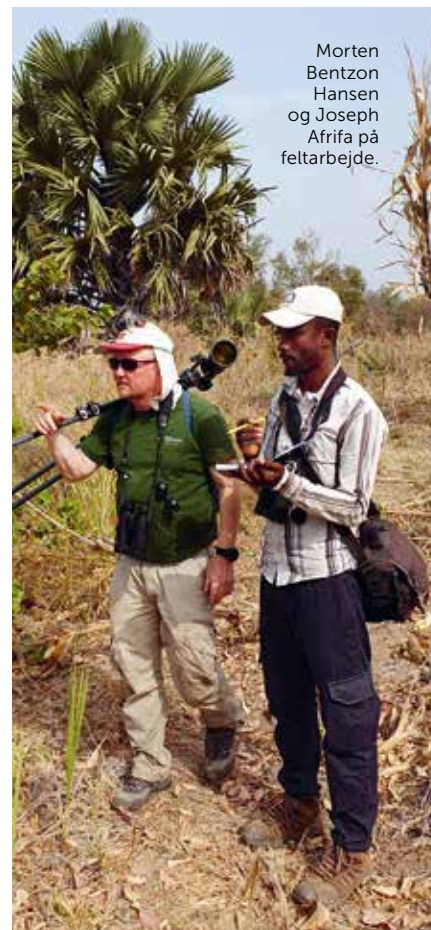
I 2023 har vi som nævnt især haft fokus på landbrugsområderne. Dette var ud fra et ønske om, at man med baggrund i vores data kunne motivere til en udvikling i retning af et mere faunavenligt landbrug. Nu er det imidlertid svært at se, hvordan et mere biodiversitetsvenligt landbrug skal vende tilbage til det nordlige Ghana efter de massive akaciefældninger.

Små akacietræer skyder op alle vegne fra den frøbank, der ligger i jorden, men små akacietræer er mæg-irriterende for landmændene og dyrene på grund af deres torne, og småtræerne under 5 meter giver ikke den type halskygge, som jorden har godt af, da kronerne er alt for små. Det er opstammede eller glatstammede større træer med store brede kroner, der giver den ideelle halvskygge og forhindrer jorden i at brænde, så den bliver hård som mursten.

I området ved Navrongo længst mod nord i Ghana har bønderne hidtil bevaret træer med ovenstående egenskaber, især træet *Faidherbia albida*, der tidligere regnedes for en akacie, men i dag repræsenterer sin egen gruppe. Træerne har i det store og hele samme gavnlige virkning både for jorden og for fuglene i landskabet, da de giver halvskygge og forhindrer jorden i at brænde hård, binder nitrat og dermed gøder jorden samt er levested for nyttige insekter og småfugle.

I flere af Ghanas nabolande plantes *Faidherbia* i et vist omfang som skyggetræ af bønderne, så måske er der et spinkelt håb for, at dette på sigt også vil ske i Ghana. Tilbagekomsten af større områder med vid udbredelse af store, ægte akacietræer er derimod svært at se for sig, som verden ser ud i dag.

Det, vi oprindeligt havde håbet, at man kunne motivere støtte til at bevare gamle akacietræer i landbrugslandet, er nok desværre et løb, der er kørt. ●

Morten Bentzon Hansen og Joseph Afrifa på feltarbejde.

Cashewtræer plantes i store plantager overalt i det nordlige Ghana. Den lækre, vitaminrige frugt bruges sjældent, men nødderne samles og forarbejdes på fabrikker langt fra dyrkningsstedet.

VESTAFRIKATRÆKKERE I TILBAGEGANG

Analyser af danske punkttællingsdata har i årevis vist en generel nedgang i bestandene for de danske langdistancetrækkende arter, der overvintrer i skovsavannen syd for Sahara. DOF besluttede derfor allerede i 2006 at igangsætte undersøgelser af træfuglenes forhold i Vestafrika. Det foregik ved, at DOFere i samarbejde med BirdLife-partneren Ghana Wildlife Society gik i gang med systematiske optællinger og ringmærkning af fugle i Ghana for at klarlægge, hvordan disse fugle udnyttede områderne og blev påvirket af landskabsforholdene. Frem til 2013 rejste flere hold afsted for at ringmærke fugle i den ghanesiske skovsavanne, og frem til 2023 er vi fortsat med at lave optællinger og samle data om træerne i området.

Projektet har primært været finansieret gennem DOF's internationale udvalgs frie midler, der især stammer fra overskuddet fra DOF Travel. Der har også tidligere været brugt midler fra DOF Ung bevillinger, og her i 2023 har DOF's hovedbestyrelse lavet en særbevilling for at få afsluttet det mangeårige projekt i Ghana.

Ringmærkningsdata fra arbejde udført af DOF's frivillige er bl.a. blevet brugt til en videnskabelig artikel om løvsangers, broget fluesnappers, spottesangers og rødstjerts ophold og tætheder i vinterkvarteret i Ghana. ('Winter site use by Afro-Palaearctic migrants in Ghana: site persistence and densities of Willow Warbler, Pied Flycatcher, Melodious Warbler and Common Redstart' Kasper Thorup et al. 2019 i Ostrich). Derudover er der en videnskabelig artikel, som bygger på punkttællingsdata, ligeledes indsamlet af DOF's frivillige, med fokus på løvsanger, broget fluesnapper og gul vipstjert, på vej.

VERDEN

▼ Foto: Adrian Lazare, iStock

Illegale vandboringer udtørre et af Europas vigtigste vådområder

Et af Europas vigtigste vådområder – Doñana i Spanien – udtørrede i år. Vådområdet er allerede presset af regional tørke, men oppumpning af vand til landbrug og hoteller er skyldig i sommerens katastrofe. Blandt andet står over 1000 ulovlige brønde til f.eks. jordbærplantaer for den store rovdrift på det livsnødvendige vand. Doñana er kendt for at være en meget vigtig yngle- og rasteplass for et væld af fuglearter, herunder særlig vadefugle, ænder, hejrer og stor flamingo. Derudover er området et af de sidste levesteder for den stærkt truede iberiske los. Ifølge WWF, der i lang tid har arbejdet for områdets beskyttelse, kræver det et stop for illegal oppumpning af vand, hvis vådområdet ikke skal forsvinde for altid. Desværre skubber lokale myndigheder på med lovforslag, der skal lovliggøre de illegale brønde. Hvis der ikke snart sikres vand til området, risikerer det at udtørre for altid – med uoverskuelige konsekvenser for fuglene, herunder de store flokke af flamingoer, som hvert år benytter området til at finde føde.

Kilde: BirdLife International

Havørne vender tilbage til England

Et havørnepar fra en gruppe af udsatte fugle er lykkedes med at få den første unge på vingerne efter 240 års fravær i England. Ligesom i Danmark blev havørnen udryddet i Storbritannien, hvor sidste ynglepar blev observeret i 1780. I 70'erne blev norske fugle udsat i Skotland, hvor over 150 par nu yngler. For at hjælpe havørnen med at generobre det sydlige England, har man siden 2019 flyttet 25 ungfugle fra den skotske population til Isle of Wight. Her er nemlig et frugtbart hav og store naturområder, hvor ørnene kan spise sig mætte i fisk, blæksprutter, kaniner, harer og vilde fugle. Da havørne typisk yngler første gang som 4-5-årige, er det til stor overraskelse at et 3-årigt par har bragt den første unge til verden. Flere udsætningsprojekter i andre områder af England er på vej men møder modstand fra blandt andet landmænd og jægere.

Kilde: BBC

Kæmpe havområde totalfredes

Havområdet NACES (North Atlantic Current og Evlanov Sea Basin Marine Protected Area) der ligger syd for Grønland i det nordlige Atlanterhav, er nu blevet fuldt beskyttet mod menneskelig forstyrrelse. Det kæmpestore område, der er på størrelse med Frankrig, blev udpeget til beskyttelse i 2021 og er enormt vigtigt for mange havfuglebestande. Gennem et stort BirdLife international-projekt opdagede man, at op mod fem millioner havfugle fra blandt andet Grønland, Færøerne og Danmark benytter området som spisekammer hvert år. Blandt andet besøges området flittigt af store mængder lunder. Da 70% af den samlede havfuglebestand er forsvundet mellem 1950 og 2010, er det altafgørende for disse truede fugle, at deres levesteder beskyttes. De nye undersøgelser har ført til udvidelsen af beskyttelsen, så den nu inkluderer både havbunden og de frie vandmasser. Foruden fuglene er området også af stor vigtighed for blandt andet hvaler, fisk, hajer og havskildpadder

▼ Foto: Jrleyland, iStock

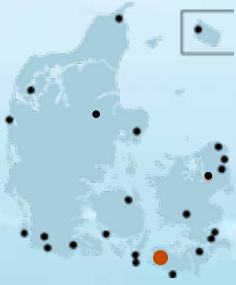
Kolibrier kan lugte fare

Foruden gribbene, som benytter lugtesansen til at finde føde, har der længe været debat om fugles evne til at dufte/lugte. Kan de overhovedet lugte? Og i så fald hvor meget? Flere studier foretaget over de sidste par år, har nu vist, at Amerikas kolibrier i høj grad benytter sig af deres **lugtesans**. Modsat hvad man ellers kunne tro, handler det dog ikke om at finde føde, idet blomster der bestøves af fugle ofte ikke udsender stærke dufte. Derimod viser det sig, at kolibrierne er i stand til undgå blomster med farlige insekter ved brug af lugtesansen. I et videnskabeligt forsøg undgik kolibrierne de kunstige blomster som forskerne havde påført duftspor fra myrer. Modsat drak de gladeligt sukkervand fra blomsterne uden myre-lugt. Ud over lugtesansens benytter kolibrierne også deres evne til at se ultraviolette farver, som vi mennesker ikke kan opfange, når de skal vælge de rigtige blomster at drikke nektar fra.

Kilde: Wild Bird Scoop

▼ Foto: Billberry fotografi, iStock

Velkommen til 'Fugleriget'

I denne serie besøger vi Fugleværnsfondens 24 naturreservater og er nu nået til Nakskov Indrefjord på Lolland.

Nakskov Indrefjord iklæder sig efterårsfarverne og forbereder sig på vinterhalvårets indtog af rastende andeflokke. Foto: Jørn Dyhrberg Larsen.

ÆNDER FOR ALLE

AF JØRN LENNART DYHRBERG LARSEN

Nakskov Indrefjord byder fra det sene efterår på hundredvis af svømme- og dykænder, lappe-dykkere, havørn, fiskeørn samt på blandt andet skægmejse og vandhøns i den omkransende rørskov.

Den sydlige bred af Nakskov Indrefjord kom Fugleværnsfonden i hænde i 1987, og er man glad for ænder, så er lokaliteten absolut et besøg værd. Nakskov Indrefjord er et af Fugleværnsfondens mindre kendte reservater og også et af de mindre formidlede, da der faktisk ikke er opsat skilte eller skjul. Lokalt er indrefjorden, som i dag modtager så lidt vand fra havet og den ydre fjord,

- ▶ at den reelt må betegnes som en sø, velbesøgt til rekreative formål, for eksempel af lystfiskere, der håber at få en aborre eller måske en af de store gedder på krogen. For de fleste andre er det en lille andeperle, som man må finde frem til på eget initiativ. Ud over de fleste af de almindelige svømme- og dykænder, kan man opleve lap-pedykkere, særligt mange toppede, og vandhøns og skægmejsler holder til i den omkransende rørskov. Også havørnen kommer jævnligt forbi, og i træktiden kan man være heldig, at en fiskeørn slår et sving omkring området og prøver lykken med at fange en fisk inden den videre rejse.

Rødhovedet and på genbesøg

Nakskov Indrefjord var stedet, hvor rødhovedet and første gang i 1940'erne slog sig ned for at yngle i Danmark. For arten blev det dog aldrig til den store indvandring, da Danmark ligger på nordgrænsen for udbredelsesområdet. Ydermere betød forringelser i vandmiljøet i midten af sidste århundrede, at de danske søer blev mindre egnede som ynglelokaliteter for den rødhovede

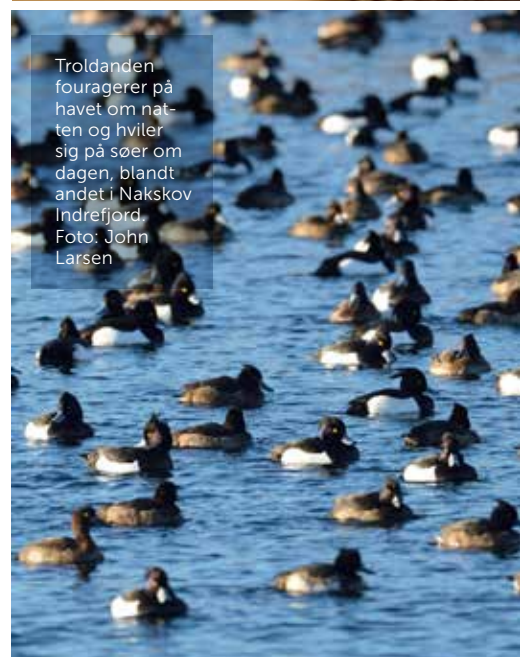

Havørn. Foto: Allan Gudio Nielsen

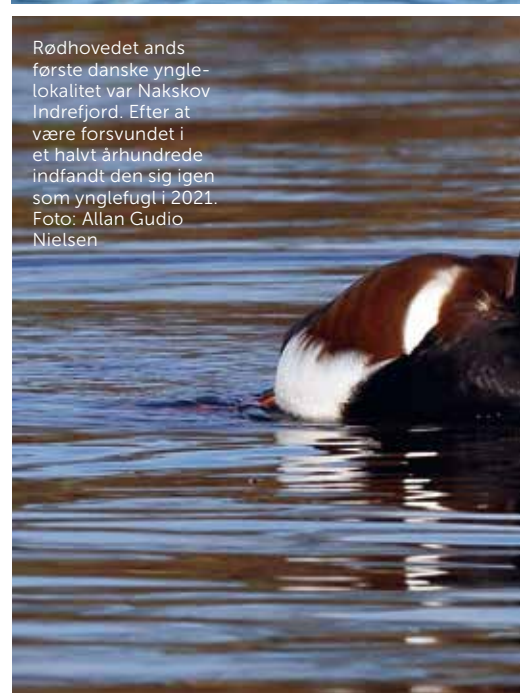
and, som foretrækker klarvandede søer. Omkring årtusindskiftet etablerede arten sig endnu en gang, og også denne gang var det Lolland, der lagde søer til de første ynglepar, nemlig Maribosøerne. I 2021 skete det glædelige, at der igen indfandt sig et par ynglende rødhovede ænder i Nakskov Indrefjord, og arten er observeret både i 2022 og 2023, selvom det er uklart, om der har været yngel.

Vintertid er rastetid

Vinteren er tiden, hvor andefugle i hundredvis raster i indrefjorden. Det er især troldænder og taffelænder, men også hvinand og lille skallesluger bør nævnes, og blichønsene raster i massive tal. Troldænderne tilbringer de korte dage sovende i indrefjorden for i skumringen af flyve til det salte vand længere ude og fouragere på muslinger natten igennem. Når det lysner, søger de igen til de rolige vande i indrefjorden for at hvile. Det kan undre, at nogle vandfuglearter, såsom troldanden, fouragerer om natten, mens andre ikke gør. Man mener, at det er en tilpasning til at undgå kleptoparasitisme – altså det at andre arter stjæler den føde, man lige har fundet, for næbbet af én. Blandt troldandens plageånder er mågerne og blichønen, der kan være en strid krabat og snuppe troldandens nyfangne musling. Men da troldanden bruger følesansen mere end synssansen, når den er på undervandstogt, spiller den mørke vinternat ingen rolle, og på den måde kan den lettere holde føden for sig selv. Blichønen bliver også selv offer for røveri fra fx hætte-, storm- eller sølvmåge, og da den i højere grad bruger synet under fødesøgning, må den løse problemet på en anden måde. Det sker ved at fouragere i store og tætte flokke, som gør det svært for opportunistiske røvere at komme til. Samtidig er det også nemmere at undgå at blive offer for havørnens klør. Hvinanden bruger også synet, når den dykker, men er sjældent forsamlet i store flokke, så den har løst problemet på en tredje måde. Den sluger byttet, inden den når overfladen. ●

Troldanden fouragerer på havet om natten og hviler sig på søer om dagen, blandt andet i Nakskov Indrefjord. Foto: John Larsen

Rødhovedet ands første danske ynglelokalitet var Nakskov Indrefjord. Efter at være forsvundet i et halvt århundrede indfandt den sig igen som ynglefugl i 2021. Foto: Allan Gudio Nielsen

Vandriksen er en smuk, men sky fugl, som tit lader sig høre, men sjældent lader sig se. For det meste er det da i et kort glimt. Foto: Allan Gudio Nielsen

Skægmejsen indvandrede til Danmark i 1960'erne og har siden spredt sig til hele landet. Foto: Poul Holm Pedersen

Ture med Fugleværnsfonden

Fugleværnsfonden afholder mange spændende ture i naturreservater over hele Danmark. Turene er gratis og for alle.

Nivå Bugt Strandenge (1)
Fugletur – 2. november kl. 10
Fugletur – 9. november kl. 10

Vaserne (2)
Trækfugle – 1. november kl. 10

Gundsømagle Sø (3)
Fugletur – 4. november kl. 10
Ænder og gæs – 2. december kl. 10

Gulstav Mose (10)
Åbent Tårn – 5. november kl. 10
Åbent Tårn – 3. december kl. 10

Tryggelev Nor (11)
Åbent Tårn – 5. november kl. 13
Åbent Tårn – 3. december kl. 13

Stormengene (16)
Efterår og fugletræk – 11. november kl. 10

Foto: Husskade af Allan Gudto Nielsen

Tjek Fugleværnsfondens hjemmeside for rutevejledning og yderligere info

Ny turfolder primo 2024 - følg med på

Fugleværnsfonden

LAD DANMARKS FUGLE ARVE EN RIG NATUR

Foto: Grå fluesnapperer af Allan Gudto Nielsen

SKRIV TESTAMENTE TIL FUGLEVÆRNSFONDEN

I Fugleværnsfonden skaber vi åndehuller i en stadig mere trængt natur. Takket være generøs økonomisk hjælp ejer og forvalter Fugleværnsfonden i dag 23 naturområder i Danmark. Dit bidrag har derfor stor værdi. Et bidrag eller en arv - uanset størrelse - er en gave, som omsættes til mere natur. For fugle, for folk og for fremtiden.

VIL DU VIDE MERE? Bestil vores arvefolder på mail fvf@fuglevaernsfonden.dk eller tlf. 3328 3839
Du kan også læse mere på www.fuglevaernsfonden.dk/testamente

Fugleværnsfonden

Se lokalafdelingernes hjemmesider for opdateringer

DOF BORNHOLM**KONTAKT**

Formand: Jens Christensen
bornholm@dof.dk
dof-bornholm.dk

TURE**Ture den første søn. hver måned kl.**

10. P-plads ved Koldekilde/Segenvej/
Almindingsvej i Almindingen. Turleder:
Eilif S. Bendtsen (tlf. 23488004).

Tur på Hammeren tors. 2/11 kl. 9-11.

P-plads for enden af Sandlinien, 3770
Allinge. Turledere: Torben Hellebek og
Carsten Andersen (tlf. 23440256).

Fugletur og julehygge søn. 10/12 kl.

10. P-plads ved Hammerhavns Kiosken,
Sænevej 15, 3770 Allinge. Tur rundt om
Hammersø samt gløgg og æbleskiver.
Turledere: Kell Olsen (tlf. 23242008),
Karsten Rasmussen og Ida Olsen.

Vintertur fra Salthammer til Bro Odde

søn. 28/1 kl. 9-11.30. Salthammer shel-
terplads. Turleder: Carsten Andersen (tlf.
23440256).

**Repræsentant-
skabsmøde**

DOF's efterårs-
repræsentantskabs-
møde finder sted
i dagene 18. til 19.
november 2023 på
Dalum Landbrugsskole
i Odense.

Dagsordenforslag skal
være repræsentantska-
bets forretnings-
udvalg i hænde
senest 4 uger før
mødet. Eventuelle
spørgsmål rettes til Mia
Ilander Albrechtsen i
Fuglenes Hus
tlf. 33 28 38 30.

DOF KØBENHAVN**KONTAKT**

Formand: Ingelise Aarøe Petersen
kbh.kontakt@dof.dk
doftravel.dk

Se mere om DOF Travel:
Småture - www.doftravel.dk/småture
Busture - www.doftravel.dk/ture/
busogweekend
Fuglerejser - www.doftravel.dk/allerejser

DOF Kbh. planlægger foredrag og
caféaftener i løbet af efteråret.

MØDER

**Foredrag v. Henning Heldberg
tors. 23/11 kl. 19.30.** Hyltebjerggård,
Linde Allé 33, 2720 Vanløse.

Læs mere på Lokalafdelingens
Facebook og på hjemmesiderne.

**DOF KØBENHAVN
- GRÅGÆSSENE**Specielt for
SENIORER**KONTAKT**

Jan Chr. Mollerup
f.mollerup@mail.dk
Tlf. 40 50 84 87
Forhør dig om evt. restpladser
hos Jan Chr. Mollerup
dofkbh.dk/lokalafdelingen/
seniorudvalget

Turledere:

Bjarne Andersen tlf. 40 55 23 14
Joan Klausen tlf. 51 92 88 36
Lis Geertz tlf. 44 44 13 26
Flemming Kragh Hansen tlf. 40 20 03 45

MØDER

**Flamingotur til Kenya v. fuglefotograf
Jette Bjerregaard ons. 15/11 kl. 13.**
Folkehuset Vanløse (Kulturstationen).
Pris 40 kr.

**Islands Fugle og Natur v. biolog
Ib Krag Petersen ons. 6/12 kl. 13.**
Folkehuset Vanløse (Kulturstationen).
Pris 40 kr.

**Hvorfor er der jagt på sortand
og ikke på havlit? v. formand for
Vildtforvaltningsrådet Jan Eriksen
ons. 10/1 kl. 13.** Folkehuset Vanløse
(Kulturstationen). Pris 40 kr.

**Fugle og kunst v. højskolelærer
Kristian Tikøb Olsen ons. 7/2 kl. 13.**
Folkehuset Vanløse (Kulturstationen).
Pris 40 kr.

TURE

**Kyndby og Selsø ons. 1/11
kl. 10-14.** P-plads ved Kyndby-
værket.

**Bustur langs Nordsjællands Kyst
ons. 22/11 kl. 8-17.** Ballerup Rådhus.
Indbetal kr. 290 på reg.nr. 8401
konto 1190869, DOF København,
Seniorudvalget senest 1/10.

**Juletur til Præstesø ons. 13/12
kl. 10-14.** Naturstøttepunkt
Hjortøgaard.

**Bustur til Skånes søer ons. 31/1 kl.
8-17.** Ballerup Rådhus og opsamling
ved busparkering ved Terminal 3 i
Kastrup Lufthavn. Indbetal kr. 305
på reg.nr. 8401 konto 1190869, DOF
København, Seniorudvalget senest
1/12.

ROSKILDE**KONTAKT**

dof-roskilde.dk

MØDER

**Mursejlerens fantastiske liv v. Jesper
Toft man. 6/11 kl. 19-21.** Byens Hus,
Stændertorvet 1, 4000 Roskilde, lokalet
"Forsamlingen".

**I øjenhøjde med fuglene v. øjenlæge
Kim Frost ons. 13/12 kl. 19.** Byens Hus
på Stændertorvet 1, 4000 Roskilde.

TURE

**Småture til Sct. Hans Bugten 3/10,
9/11 og 5/12 kl. 9-11.** Sejlklubben,
Strandgade 12, 4000 Roskilde. Turleder:
Per Frydenlund Nielsen (tlf. 22548313).

**Sort måne, gløgg og æbleskiver lør.
25/11 kl. 15:15-17.** Kattingeværket.
Tilmelding senest 22/11 til Solveig
Jonasson (detrenepip@gmail.com).

**Sen efterårstur til Eskilsø i Roskilde
Fjord søn. 26/11 kl. 9.30-13.30.**
Skovbroen for enden af Skovvejen
(Østskoven, Sønderby). 60 kr. pr. person.
Tilmelding til turleder Erik Steen Jensen
(tlf. 23882992).

DOF KØGE

KONTAKT
dofkoege.dk

MØDER

Der planlægges møde om mursejler til januar. Opdatering: www.dofkoege.dk

TURE

Holmegårds Mose søn. 26/11 kl. 9-15. Herfølge Station. Turleder: Ole Pedersen (tlf. 23423024).

Køge Sønakke tors. 28/12 kl. 10-13.
Magleby Strand. Turleder: Søren Mygind (tlf. 22354550).

Søholm Engsø søn. 14/1 kl. 10-12. P-plads NØ for Søholm Gods v. indgang til skoven. Turleder: Marta Bagoly Grun (tlf. 30422449).

DOF NORDSJÆLLAND

KONTAKT

Formand: John Hansen
formand@dofnordsj.dk
Tlf. 22 29 52 42
dofnordsj.dk

MØDER

Generalforsamling lør. 3/2 kl. 13. Nærmere program og besked om tilmelding kommer på vores hjemmeside. Forslag til generalforsamlingen skal efter vedtægterne være bestyrelsen i hænde senest 3 uger før generalforsamlingen.

DOF VESTSJÆLLAND

KONTAKT

Formand: Morten Jensen
Tlf. 21 25 87 42
vsj.formand@dof.dk
dofvsj.dk

Ture:

Inger Nielsen
Tlf. 20 49 88 72
inger.ml@nielsen.mail.dk

TURE

Tissø og Reersø lør. 14/10 kl. 10-13. P-plads ved Sæby Kirke. Turleder: Else Marie Jespersen (tlf. 21926115).

Reersø Sydstrand lør. 4/11 kl. 10-13. P-plads ved Kalundborg Vandrerhjem. P-plads ved Sydstranden for enden af Skovvejen klokken ca. 10.30. Turleder: Jakob Møller (tlf. 22818169).

Borreby Park og Mose søn. 5/11 kl. 10-13. P-plads ved Borrebyvej. Turleder: Jette Hallig (tlf. 20675850).

Eskebjerg Vesterlyng søn. 19/11 kl. 10-13. Den sydligste p-plads på Lyngvej. Turleder: Carl Johan Corneliussen (tlf. 26152127).

Vintertur på Gisseløre lør. 9/12 kl. 10-13. P-plads ved Restaurant Gisseløre. Turleder: Jakob Møller (tlf. 22818169).

DOF STORSTRØM

KONTAKT

Formand: Bo Kayser
Tlf. 51 34 62 78
kontakt@dofstor.dk
dofstor.dk

MØDER

Trækket ved Gedser Odde v. Ole Friis Larsen tors. 2/11 kl. 19-22. Sofieskolen i lokale F 006. Merkurs Plads 4, 4800 Nykøbing. Kontakt: Benny Steinmejer (tlf. 25143939).

Julemødet med Gløgg og Æbleskiver tors. 7/12 kl. 19-22. Sofieskolen i lokale F 006. Merkurs Plads 4, 4800 Nykøbing. Kontakt: Benny Steinmejer (tlf. 25143939).

DOF FYN

KONTAKT

Formand: Henrik Kalckar Hansen
Tlf. 30 70 90 38
kalckar@webspeed.dk
doffyn.dk

MØDER

Allis Nielsen og Michael Mosebo Jensen viser fotos og beretter om en rejse til det sydøstlige Brasilien man. 20/11 kl. 19. DOF's lokaler på Rasmus Rask Skolen, Bellinge.

TURE

Ørnetur til Bøjden Nor lør. 25/11. Tema: Gæs, ænder med julefuglehygge. Tilmelding og nærmere info

hos turleder Børge Langkilde (tlf. 22216020).

Vadehavet søn. 26/11. Tilmelding til turleder Michael Mosebo Jensen (tlf. 26820729), hvor mødetid og -sted meddeles.

Arreskov Sø søn. 3/12. Tilmelding til turleder Erik Ehmsen (tlf. 30243378), hvor mødetid og -sted meddeles.

Langtur til? søn. 21/1. Tilmelding dagen før til turleder Michael Mosebo Jensen (tlf. 26820729), hvor mødetid og -sted meddeles.

Stige Ø søn. 4/2 kl. 8. P-plads Sortehusene. Tilmelding til turleder Henrik Kingo (tlf. 28603392).

Ørnetur til Bøjden Nor lør. 10/2. Tema: Vinterens fugle, hvor vi laver foderbræt og fedtkugler. Tilmelding og nærmere info hos tovholder Børge Langkilde (tlf. 22216020).

DOF SØNDERJYLLAND

KONTAKT

Formand: Gert Fahlberg
gert.fahlberg@abbsyd.dk
dof-syd.dk

DOF SYDVESTJYLLAND

KONTAKT

Formand: Karin Gustausen
Tlf. 28 25 87 86
kgustausen@gmail.com
dofsydvest.dk

Ture:

Kim Mogensen
Tlf. 40592244, kim.mogensen@mvb.net

MØDER

Plante-, fiske- og fuglelivets udvikling ved Filsø v. Karin Gustausen og Sven Bødker man. 27/11 kl. 19-21.30. Mødelokale 1, Esbjerg Hovedbibliotek, Nørregade 19, 6700 Esbjerg. Tilmelding: Finn Madsen (tlf. 30116287, ornitfinn@hotmail.com).

Langli, øen i Ho Bugt v. Lars Mattha Rasmussen tirs. 9/1 kl. 19-21. Mødelokale 1, Esbjerg Hovedbibliotek, Nørregade 19, 6700 Esbjerg. Kontaktperson: Karin Gustausen (tlf. 28258786, kgustausen@dof.dk).

Året der gik v. Henrik Bøhmer og medlemmernes fotos fra 2023 tors. 25/1 kl. 19-21. Mødelokale 1, Esbjerg

Hovedbibliotek, Nørregade 19, 6700 Esbjerg. Tilmelding til at vise fotos og ca. tidsforbrug meddeles senest 15/1 til Karin Gustausen (tlf. 28258786, kgustausen@dof.dk).

Generalforsamling tirs. 20/2 kl. 19-21. Esbjerg Hovedbibliotek, Nørregade 19, 6700 Esbjerg. Forslag skal fremsættes skriftligt og begrundet overfor bestyrelsen senest 3 uger før mødets afholdelse. Den samlede dagsorden med indkomne forslag offentliggøres i et af lokalafdelingens medier senest to uger før. Efter generalforsamlingen: Bent Jakobsen fra Blåvand Fuglestation aflægger beretning om Blåvand Fuglestation. Kontaktperson: Karin Gustausen (tlf. 28258786, kgustausen@dof.dk).

TURE

Alstev mølle og Varde Sdr. plantage ons. 1/11 kl. 9. Esbjerg museumsplads. Turledere: Per Fabricius og Niels Knudsen. Tilmelding: Per Fabricius (tlf. 20830758, fabrik.ugle@gmail.com).

Ansager å og Kvie sø søn. 10/12 kl. 9. Ansager torv. Turledere: Åge Gejl og Kim Mogensen. Tilmelding: Aage Gejl Hansen (tlf. 50545619, aagegejl@gmail.com).

Baldersbæk og Klelund plantager lør. 20/1 kl. 10. Korskrøen. Turledere: Per Fabricius og Åge Gejl Hansen. Tilmelding: Per Fabricius tlf. 20830758, fabrik.ugle@gmail.com).

DOF SYDØSTJYLLAND

KONTAKT

dof-sydstjylland.dk

MØDER

De arktiske fugle v. Henrik Haaning Nielsen tors. 30/11 kl. 19-22. Biblioteket, Willy Sørensens plads 1, 7100 Vejle.

Julemøde ons. 13/12 kl. 19-22. Biblioteket, Tobaksgården 12, 8700 Horsens. Datoen er lidt usikker, da vi først kan bestille lokale to mdr. før. Hold øje med hjemmesiden.

Infoaften om Boligbirding v. Nina Rosendahl Larsen tirs. 9/1 kl. 19-22. Biblioteket, Willy Sørensens plads 1, 7100 Vejle.

TURE

Bygholm og Egebjerg enge lør. 11/11 kl. 10-14. P-plads v. Horsens golfklub, Silkeborgvej 44, 8700 Horsens. Turleder: Vilhelm Paulsen (tlf. 21798732).

Rørbæk sø ons. 22/11 kl. 9. P-plads, overfor Vester Møllevej 9, 7323 Give. Turleder: Peter Damgaard (tlf. 21565442).

Klostermølle tors. 7/12 kl. 10-13. P-plads overfor møllen, Klostermøllevej, 8660 Skanderborg. Turleder: Peter Damgaard (tlf. 21565442).

Bygholm park søn. 17/12 kl. 9-11. P-plads med indkørsel fra Bygholm Parkvej, 8700 Horsens. Turleder: Lene Gredal (tlf. 22515568).

Den Genfundne Bro søn. 7/1 kl. 9-12. P-plads på Vestbirkvej, Vestbirkvej 2, Brædstrup. Turleder: Peter Damgaard (tlf. 21565442).

Borre Knob tors. 8/2 kl. 14. P-plads yderst på Søborgvej, forbi Conferencecenteret, Søborgvej 20, 7130 Juelsminde. Turleder: Carsten Fynbo Larsen (tlf. 20834345).

DOF VESTJYLLAND

KONTAKT

Formand: Lars Holm Hansen
Tlf. 22 96 13 17
formand@dofvestjylland.dk
dofvestjylland.dk

Ture:

Marianne Linnemann
Tlf. 20 14 50 10
linnemann.marianne@gmail.com

MØDER

Årets ornitologiske oplevelser tirs. 5/12 kl. 19. Aulum Fritidscenter, Markedspladsen 10, 7490 Aulum. Kontaktperson: Marianne Linnemann (tlf. 20145010, linnemann.marianne@gmail.com).

Generalforsamling tirs. 30/1 kl. 19. Aulum Fritidscenter, Markedspladsen 10, 7490 Aulum. Dagsorden ifølge vedtægterne. Eventuelle yderligere forslag skal fremsættes skriftligt og begrundet overfor bestyrelsen senest 3 uger forud for mødets afholdelse. Kontaktperson: Marianne Linnemann (tlf. 20145010, linnemann.marianne@gmail.com).

TURE

Vinterfugle i Vestjylland lør. 13/1 kl. 9. MENY-købmanden i Søndervig, Badevej 1, 6950 Ringkøbing. Turleder: Peter Leth Olsen (tlf. 27514909, peterletholsen@hotmail.com).

DOF VESTJYLLAND - GRÅSPURVENE

KONTAKT

Ingerid Elmquist
Tlf. 51 21 73 75
ingeridelmquist@gmail.com

Specielt for SENIORER

TURE

Fjandø, Felsted Kog, Græm Strand og Marens Maw ons. 15/11 kl. 9-13. P-plads overfor Fjandø, nordenden af Nr. Fjandvej. Turleder: Kristian Tikjøb Olsen (tlf. 24450155, kristian@seniorhoejskolen.dk).

Julemøde man. 4/12 kl. 10-13. Baunebakken 8, Sevel, 7830 Vinderup. Vi snakker om årets fugleoplevelser. Medbring kaffe/te. Herefter kører vi en tur til Geddal eller Rettrup Kær. Tilmelding senest 3 /12 kl. 20 til Leif Novrup (tlf. 23315601, leifnovrup@pc.dk)

Thorsminde og Bøvling Fjord tors. 11/1 kl. 9-12. P-plads ved Strandingsmuseet, Vesterhavsgade 1E, Thorsminde. Turleder: Kristian Tikjøb Olsen (tlf. 24450155, kristian@seniorhoejskolen.dk).

Bølling Sø og Klostermølle tors. 1/2 kl. 7.30-12. P-plads Bøllingsø 2, 7442 Engesvang. Turleder: Hans Knakkegaard (tlf. 29416156, hknakkegaard@gmail.com).

DOF ØSTJYLLAND

KONTAKT

Formand: Ole Bøgh Vinther
Tlf. 25 15 23 25
olebvinther@gmail.com
dofoj.dk

MØDER

Tips og Tricks tors. 16/11 kl. 19.30-21. Naturhistorisk Museum, Ole Worms Allé 4, 8000 Aarhus C.

Julemøde tirs. 12/12 kl. 19.30. Naturhistorisk Museum, Ole Worms Allé 4, 8000 Aarhus C.

Japanske vinterfugle v. Christian A. Jensen tirs. 23/1 kl. 19.30-21.
Naturhistorisk Museum, Ole Worms Allé 4, 8000 Aarhus C.

Generalforsamling lør. 24/2 kl. 13.
Se nærmere på vores hjemmeside dofoj.dk for program og lokalitet.

TURE

Alketræk ved Fornæs lør. 11/11 kl. 9-13. P-plads ved Fornæs Fyr.
Turleder: Niels Kristian Bech Jensen (tlf. 29829371).

DOF ØSTJYLLAND - GRÅKRAGERNE

KONTAKT
dofoj.dk/graakragerne

Specielt for
SENIORER

TURE

Årslev Eng sø tirs. 14/11 kl. 13-17.
P-plads ved Byledet/Søskovvej, Brabrand. Turleder: Ole Jensen (tlf. 23290118).

Hornbæk og Vorup Enge man. 11/12 kl. 10-15. P-plads ved Randers Naturcenter. Turleder: Ole Jensen (tlf. 23290118). Husk tilmelding.

Horsens Fjord ved Vorsø, Alrø og Lerdrup Bugt tors. 18/1 kl. 10-15.
P-plads ved vadestedet til Vorsø, Vorsøvej 28, 8700 Horsens. Turleder: Ole Jensen (tlf. 23290118).

Klostermølle og Mossø ons. 14/2 kl. 10-15. P-plads ved Klosterkær. Turleder: Ole Jensen (tlf. 23290118).

DOF ØSTJYLLAND - FUGLEPIGERNE

KONTAKT
fugle piger.wordpress.com

Specielt for
KVINDER

TURE

Margrethe Kog og Ribe lør. 14/10 kl. 11-19.30. Ballum sluse. Turledere: Rikke Rørbech (tlf. 22249850) og Dorte Fauerschou Hertz (tlf. 22363258).

Horsens Fjord søn. 12/11 kl. 10-15.
P-plads ved Alrødæmningens begyndelse - lige efter Skovgårdsparken 1, 8300 Odder. Turledere: Karen Sander (tlf. 61265522) og Inger Klit (tlf. 31386206).

Klostermølle lør. 9/12 kl. 10-15.
P-plads ved Den røde lade på Klostermøllevvej. Turledere: planlægningsgruppen for fugle pigerne.

Pop-up tur januar måned. Vi melder turen ud på vores hjemmeside og på FB alt efter vejr og hvor der findes fugle.

DOF NORDVESTJYLLAND

KONTAKT

Formand: Martin Høj Hansen
Tlf. 87 51 41 52
martin.hoj.hansen@gmail.com
dof-nordvestjylland.dk

Ture:
Aase Busk Kristensen
Tlf. 28 59 12 54, aasebusk@hotmail.com

TURE

Ørneklubben juleafslutning lør. 25/11 kl. 13-16. Naturskolen ved Hald, Ravnsbjergvej 71, 8800 Viborg. Turleder: Michael Winther (tlf. 60898039).

Vinterfugle på Agger Tange søn. 7/1 kl. 9-13. P-plads ved færgelejet (Svanholmhus-bygningen). Turledere: Jan Skjoldborg Kristensen og Christian Bøggild.

DOF NORDVESTJYLLAND - GRÅMEJSERNE

KONTAKT

Web: dof-nordvestjylland.dk/
kategori/gramejse

Specielt for
SENIORER

TURE

Isbjerg med mere ons. 15/11 kl. 9-13.
Isbjerg, Nationalpark Thy, Hindingvej 45, 7700 Thisted. Turleder: Hans Dahlgård (tlf. 26326160).

Tangeværket tirs. 5/12 kl. 10-13. P-plads ved Energimuseet, Bjerringbrovej 54, 8850 Bjerringbro. Turleder: Finn Andersen (tlf. 40231613).

Tjele Langsø tirs. 9/1 kl. 9-12. P-plads ved det rekreative område i vestenden af Tjele Langsø. Turleder: Thorkil Brandt (tlf. 30255304).

DOF NORDJYLLAND

KONTAKT

Formand: Gitte Holm
dofnord.dk

DOF NORDJYLLAND - GRÅMEJSERNORD

KONTAKT

Poul Erik Sperling
Tlf. 20 28 44 05,
pes@vildtfarmnord.dk

Specielt for
SENIORER

Svend Erik Mikkelsen
Tlf. 61 60 73 61, svemik45@hotmail.com

Peter Manstrup
Tlf. 20 54 01 20, p.manstrup@gmail.com

dofnord.dk/gramejserne

DOF NORDJYLLAND - DET GRÅ FYR

MØDER

Falsterbo i Skåne v. Thomas T. Pedersen ons. 8/11 kl. 14-16. Golfhuset, Borgmester Jørgensensvej 11, Aalborg.

TURE

Als Odde, Øster Hurup og Lille Vildmose man. 20/11 kl. 8:30.
Pendlerpladsen Sauers Vej. Turledere: Svend Erik Mikkelsen og Peter Manstrup.

Østerådalen med efterfølgende julefrokost tirs. 5/12 kl. 10. P-plads Østerådalen, Over Kæret. Efterfølgende julefrokost i Golfhuset. Tilmelding: (svemik45@hotmail.com).

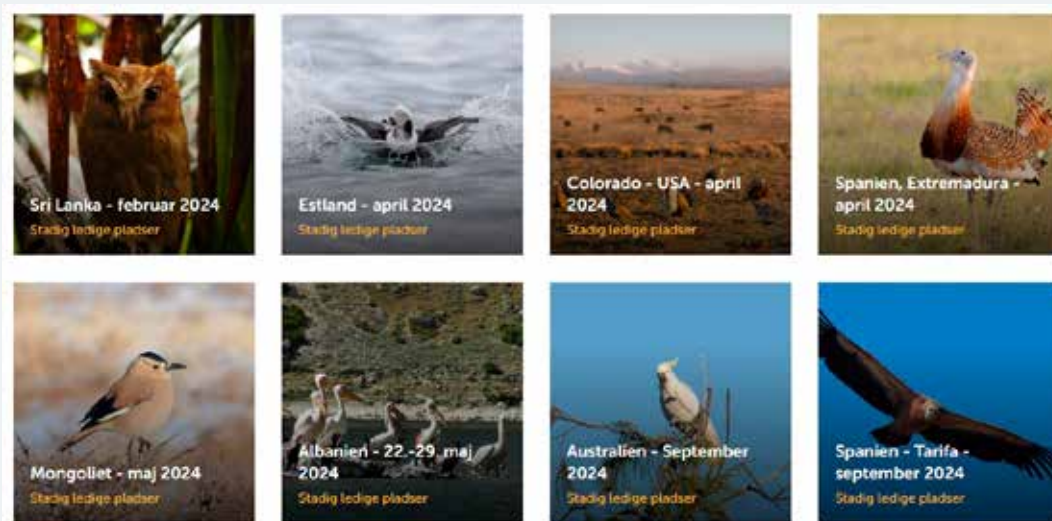
Frederikshavn området fre. 19/1 kl. 9.
Kvicklys p-plads, Loftbrovej, Bouet. Turledere: Poul Erik Sperling og Peter Manstrup.

Udlejning af sommerhuse

Rubrikannoncerne, med bl.a. udlejning af sommerhuse, er blevet udfaset fra Fugle & Natur og kan nu ses på netfugl.dk (find dem nederst på introsiden).

PÅ TUR MED DOF TRAVEL

FUGLEREJSER OVER HELE VERDEN MED KVALIFICERERE OG ERFARNE LEDERE

GAVEKORT TIL BIDRAGYDERE

Mange medlemmer og ansatte bidrager med indhold til Fugle & Natur. Som en anerkendelse modtager bidragerne fremover gavekort til Naturbutikken efter flg. retningslinjer:

1) Anerkendelse for bidrag er som udgangspunkt symbolsk og kan ikke betragtes som aflønning. 2) Ansatte og medlemmer af hovedbestyrelserne i DOF og FVF modtager ikke gavekort for deres bidrag til DOF's medier, da de primært bidrager i arbejdstiden eller con amore. 3) Gavekortet udstedes første gang bidraget benyttes af DOF. Ved gentagelse/genbrug i flere medier udstedes ikke yderligere gavekort. 4) Artikler på ca. 1500 – 2000 ord anerkendes med et gavekort til Naturbutikken på 200 kr. 5) Fotos anerkendes med gavekort til Naturbutikken således: A: 1 foto, 100 kr. / B: 2-4 fotos, 200 kr. / C: 5+ fotos, 300 kr. 6) Udstedelsen af gavekort foregår løbende i takt med at bidragene benyttes.

DANSK ORNITOLOGISK FORENING – DOF

DOF er landsforeningen for fuglebeskyttelse og fugleinteresserede

DOF er den danske afdeling af BirdLife International. Vesterbrogade 138-140, 1620, København V

Telefon (alle hverdage 11-15): 3328 3800

DOF's formand:

Egon Østergaard tlf: 3116 2030,

email: egon.ostergaard@dof.dk

Indmeldelse i DOF:

Ønsker du at blive medlem af DOF kan det ske via dof.dk eller ved at kontakt dof@dof.dk.

Ønsker du at give en donation, kan du indbetale beløbet til Merkur reg. nr. 8401 kontonr. 1043118.

Donationer og støttebeløb er fradragsberettiget.

Årlige kontingenter:

Medlemmer: 520 kr.

Ungdomsmedl. (til 30 år): 265 kr.

Ørneklub (6-12 år): 265 kr.

Husstandsmedlemsskab: 695 kr.

Naturbutikken:

Naturbutikken i Fuglenes Hus

tlf: 3328 3838. Åbningstider: Man.-fre. kl. 11-17,

lør. 10-16. www.naturbutikken.dk

Bor du i udlandet, kontakt da venligst DOF for nærmere oplysninger om priser.

MORE

NL PURE
ÉT MED
NATUREN

SEE THE UNSEEN

SWAROVSKI
OPTIK